

GRONDWETTELIJK HOF	
ROLNR(S) .	5669-5670
ONTV.	30.09.2013
POST	27.09.2013

Grondwettelijk Hof
A.R. 5669 en 5670

MEMORIE

VOOR: **De Ministerraad**, vertegenwoordigd door de heer Eerste Minister Elio Di Rupo, waarvan de diensten zijn gevestigd te 1000 Brussel, Wetstraat 16;

Verwerende partij;

Bijgestaan en vertegenwoordigd door Meesters **David D'HOOGHE**, **Arne CARTON** en **Jochen VRANCKX**, advocaten, kantoor houdend te 1000 Brussel, Loksumstraat 25, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan.

- TEGEN:**
1. **De VZW Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie**, met maatschappelijke zetel te 2000 Antwerpen, Oudaan 5;
 - 2.1. **BAATS Bruno**, wonende te 2400 Mol, Broekstraat 14
 - 2.2. **BACKAERT Luc**, wonende te 9340 Lede, Bellaertstraat 103;
 - 2.3. **BASTIAENSSENS Mark**, wonende te 2180 Zwijndrecht, Maria Theresialei 13;
 - 2.4. **BORTSEL Eric**, wonende te 3510 Kermt, Molenstraat 36;
 - 2.5. **BUEDTS Irene**, wonende te 2820 Bonheiden, Dijieweg 110;
 - 2.6. **BYLOOS Joseph**, wonende te 3700 Tongeren, Maastrichterstraat 10;
 - 2.7. **CLAUS Koen**, wonende te 2170 Antwerpen, Doelhofstraat 16;
 - 2.8. **COEN Willy**, wonende te 3190 Boortmeerbeek, Marsweg 26;
 - 2.9. **CORLUY Kathleen**, wonende te 9120 Beveren, Pastoor Steenssensstraat 21;
 - 2.10. **DE BAECK Erik**, wonende te 1840 Londerzeel, Linde 76;
 - 2.11. **DE BELDER Karel**, wonende te 2800 Mechelen, Wittebroodstraat 21;
 - 2.12. **DE BRUYNE Sonia**, wonende te 2100 Antwerpen, Oude Bosuilbaan 128;
 - 2.13. **DE CLERCK Willy**, wonende te 2390 Malle, Kersenlaan 1;
 - 2.14. **DE JONGHE Marc**, wonende te 9120 Beveren, Cortewalledreef 41;
 - 2.15. **DE KOCK Luc**, wonende te 2920 Kalmthout, Van Nu en Strakslaan 4;

- 2.16. **DE MEULEMEESTER Kris**, wonende te 8470 Zevekote, Pastoriestraat 14;
- 2.17. **DE VIL Marc**, wonende te 2840 Rumst, Hans Memlinclaan 12;
- 2.18. **DE WACHTER Jan**, wonende te 2070 Zwijndrecht, Neerbroek 124;
- 2.19. **DE WANDELEER Bart**, wonende te 9300 Aalst, Brusselsesteenweg 60;
- 2.20. **DE WISPELAERE André**, wonende te 2150 Borsbeek, Hulgenrodestraat 63;
- 2.21. **DE WITTE Luc**, wonende te 9170 Sint-Gilles-Waas, Blokstraat 4;
- 2.22. **DECEUNINCK André**, wonende te 8470 Gistel, Sneeuwuitjesstraat 22;
- 2.23. **DEVALCK Frank**, wonende te 1654 Huizingen, Koningin Fabiolalaan 12;
- 2.24. **DEVEMIE Jean Luc**, wonende te 9600 Ronse, Viermaartlaan 4;
- 2.25. **DEVOGHT Jos**, wonende te 2920 Kalmthout, Kapellensteenweg 32;
- 2.26. **DILLEN Walter**, wonende te 2930 Brasschaat, Max Hermanslei 194;
- 2.27. **DRIESSENS Eric**, wonende te 2950 Kapellen, Poeldreef 17;
- 2.28. **DUPONT Guido**, wonende te 2170 Antwerpen, Alkstraat 1u;
- 2.29. **EERDEKENS Roger**, wonende te 3530 Houthalen, Hoogstraat 1A;
- 2.30. **FABRE Werner**, wonende te 9120 Beveren, Vlasbloemstraat 18;
- 2.31. **FAES Tanja**, wonende te 2960 Brecht, Venusstraat 22;
- 2.32. **FLOREN Bruno**, wonende te 2990 Wuustwezel, Mansionstraat 62;
- 2.33. **GEENS Luc**, wonende te 2220 Heist-op-den-Berg, Bossestraat 66;
- 2.34. **GILBERT Marc**, wonende te 2660 Antwerpen, Den Haaglaan 112;
- 2.35. **GYSBRECHTS Bart**, wonende te 2590 Berlaar, Schoolstraat 57;
- 2.36. **HEEREN Karl**, wonende te 2000 Antwerpen, Oudaan 5;
- 2.37. **HELLEMANS Marleen**, wonende te 2270 Herenthout, Bergense Steenweg 60;
- 2.38. **HOPSTAKEN Jan**, wonende te 2270 Herenthout, Bergense Steenweg 60;
- 2.39. **JANSSENS Patrick**, wonende te 2020 Antwerpen, Berendrechtstraat 80;
- 2.40. **JASPERS Marc**, wonende te 2920 Kalmthout, Distelvinklaan 14;
- 2.41. **JORIS Luc**, wonende te 2980 Zoersel, Nieuwedreef 15;
- 2.42. **KENNES Noel**, wonende te 9120 Beveren, Polderdreef 9;
- 2.43. **LANTIN Jean**, wonende te 3990 Peer, Herestraat 24;
- 2.44. **LEFEBVRE Philippe**, wonende te 2000 Antwerpen, Oudaan 5;
- 2.45. **LUYCKX Johan**, wonende te 2030 Antwerpen, Schoonbroek 234;
- 2.46. **MARES Leo**, wonende te 9120 Beveren, Gravendreef 1;
- 2.47. **MARIS Carl**, wonende te 2800 Mechelen, Bethaniënstraat 12D;
- 2.48. **MASSONET Jozef**, wonende te 3511 Hasselt, Drakerstraat 20;
- 2.49. **MEEUS Ludo**, wonende te 2480 Dessel, Romboutsstraat 17;
- 2.50. **MICHIELS Jos**, wonende te 3960 Bree, Kerkstraat 32;
- 2.51. **MOL Roger**, wonende te 2490 Balen, Dwarsstraat 9;
- 2.52. **NEEUS Victor**, wonende te 2200 Morkhoven, Braakveld 14A;
- 2.53. **NEUT Carlo**, wonende te 2830 Blaasveld, Rommekeshof 5;

- 2.54. **NUYTS Eddy**, wonende te 2400 Mol, Molenhoekstraat 2;
- 2.55. **NUYTS Johan**, wonende te 8020 Hertsberge, Breeweg 19;
- 2.56. **OLTHOF Johnny**, wonende te 2970 Schilde, Turnhoutsebaan 350b2;
- 2.57. **OOMS Wim**, wonende te 2450 Meerhout, Lil 46;
- 2.58. **POSSEMIERS Alex**, wonende te 2930 Brasschaat, Molenheide 37;
- 2.59. **PÖTGENS Vinciane**, wonende te 2018 Antwerpen, Koningin Elisabethlei 4b1;
- 2.60. **PROOT Xavier**, wonende te 8480 Ichtegem, Melkerijstraat 3;
- 2.61. **PROVINCIAEL Willy**, wonende te 2627 Schelle, Papevelden 13;
- 2.62. **RAYEN Jozef**, wonende te 2275 Lille, Oevelenberg 20A;
- 2.63. **ROGGEMANS Paul**, wonende te 2820 Bonheiden, Waversesteenweg 13;
- 2.64. **ROOFTHOFT Paul**, wonende te 2242 Zandhoven, Schaaflaan 10;
- 2.65. **ROTTIERS Freddy**, wonende te 2060 Antwerpen, Stuivenbergplein 54;
- 2.66. **SCHAMPAERT Eddy**, wonende te 2860 Sint Katelijne Waver, Lemanstraat 25;
- 2.67. **SIMONS Marc**, wonende te 2500 Lier, Paradeplein 1;
- 2.68. **SOMERS Peter**, wonende te 2140 Antwerpen, Bleekhofstraat 115/12;
- 2.69. **SPELTENS Ronald**, wonende te 1640 Sint Genesius Rode, Zoniënwoodlaan 79;
- 2.70. **STAES Ben**, wonende te 9120 Beveren, Pastoor Steenssensstraat 21;
- 2.71. **STOUFS Johan**, wonende te 8980 Zonnebeke, Tuinwijk 37;
- 2.72. **T'KINDT Paul**, wonende te 2930 Brasschaat, Gaspeldoornlaan 19;
- 2.73. **VAN DEN BOSSCHE Samuel**, wonende te 9120 Beveren, Gravendreef 1;
- 2.74. **VAN DEN BRANDEN Marc**, wonende te 2300 Turnhout, Brabantlaan 70;
- 2.75. **VAN DEN BUIJS Louis**, wonende te 2920 Kalmthout, Putsesteenweg 169;
- 2.76. **VAN DER AERCHOT Marnix**, wonende te 2820 Bonheiden, Putsesteenweg 37;
- 2.77. **VAN DER BORGHT Fernand**, wonende te 2100 Antwerpen, Koningsarendlaan 56;
- 2.78. **VAN GOETHEM Virginia**, wonende te 2970 Schilde, Grote Beemd 40;
- 2.79. **VAN HOOFF Willy**, wonende te 2400 Mol, Pastoor Wuytsstraat 37;
- 2.80. **VAN HOOFF Patrick**, wonende te 2610 Antwerpen, Julius De Geyterstraat 253/4;
- 2.81. **VAN KONNEGEM Frank**, wonende te 2970 Schilde, Schoolstraat 70;
- 2.82. **VAN MULLEM Pascal**, wonende te 6860 Sint Katelijne Waver, Duffelsesteenweg 126;
- 2.83. **VAN PEER Dirk**, wonende te 2200 Herentals, Molenvest 23;
- 2.84. **VAN PUYVELDE Dirk**, wonende te 2140 Antwerpen, De Leescorfsstraat 9;

- 2.85. **VAN THIENEN Jean-Pierre**, wonende te 9310 Moorsel, Waverstraat 76;
- 2.86 **VAN VLIERBERGHE Gerrit**, wonende te 2610 Antwerpen, Letterkundestraat 181;
- 2.87 **VANDENHOUDT Dominique**, wonende te 3500 Hasselt, Egelstraat 46;
- 2.88 **VANDERHOYDONK Robert**, wonende te 3500 Hasselt, Thonissenlaan 15;
- 2.89 **VANDERPLANKEN Walter**, wonende te 2930 Brasschaat, Dullingen 22;
- 2.90 **VANHERCK Yannick**, wonende te 3800 Brustem, Geelstraat 65;
- 2.91 **VERBEECK Rudy**, wonende te 2920 Kalmthout, Cassenboomlaan 23;
- 2.92 **VERBERCKT Sven**, wonende te 2940 Stabroek, Abelenlaan 21;
- 2.93 **VERCAMMEN Marc**, wonende te 2600 Antwerpen, Wapenhaghestraat 25;
- 2.94 **VERLINDEN Kris**, wonende te 2627 Schelle, Kapelstraat 39;
- 2.95 **VERMEULEN Ronald**, wonende te 2531 Vremde, Anemonenlaan 3;
- 2.96 **VERMEULEN Pierre**, wonende te 2390 Malle, Turnhoutsebaan 2;
- 2.97 **VERMONT Dominiek**, wonende te 8940 Wervik, Kleine Wervikstraat 13;
- 2.98 **VERSCHAEREN Bart**, wonende te 2140 Reet, s Herenbaan 110;
- 2.99 **VERSTRAELEN Karel**, wonende te 2350 Vosselaar, Burg. Bossaertlaan 9;
- 2.100 **VERSTRAETE Gert**, wonende te 2950 Kapellen, Christiaan Pallemansstraat 57;
- 2.101 **VERSYCK Wim**, wonende te 1933 Sterrebeek, Tramlaan 148;
- 2.102 **VERSYCK Koen**, wonende te 3545 Halen, Bloemendaalstraat 29;
- 2.103 **WAUTERS David**, wonende te 2070 Zwijndrecht, Pastoor Coplaan 222;
- 2.104 **WAUTERS Thomas**, wonende te 9120 Melsele, Kapelstraat 14;
- 2.105 **WOUTERS Roger**, wonende te 2020 Antwerpen, Cyriel Buysestraat 73;
- 2.106 **VANDERHEIDEN Benedictus**, wonende te 3540 Herk-De-Stad, Guldensporenlaan 30;
- 2.107 **BEELLEN Jean-Pierre**, wonende te 3460 Bekkevoort, Eugene Coolstraat 11a;
- 2.108 **HUYBRECHTS Walter**, wonende te 3140 Keerbergen, Taboralaan 13;
- 2.109 **GEYSEN Joannes**, wonende te 2960 Brecht, Groot Veerle 29;
- 2.110 **LEMMENS Dirk**, wonende te 2900 Schoten, Gasketelplein 16;

- 3. De **VZW Syndicaat van de Belgische Politie**, met maatschappelijke zetel te 1070 Anderlecht, Geurstraat 23.

Verzoekende partijen;

Bijgestaan en vertegenwoordigd door Meester **Patrick VAN DER STRATEN**, advocaat, kantoor houdend te 2000 Antwerpen, Mechelsesteenweg 120, alwaar keuze van woonplaats wordt gedaan.

Aan de heren Voorzitters van het Grondwettelijk Hof,

Aan de dames en heren Rechters in het Grondwettelijk Hof,

Hooggeachte dames en heren,

De Ministerraad heeft de eer de hiernavolgende opmerkingen in te dienen in het kader van het vernietigingsberoep dat de verzoekende partijen bij verzoekschrift d.d. 21 juni 2013 hebben ingesteld tegen de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector, “in het bijzonder wat artikel 2 en 3 betreft”.

PLAN

1	Betreffende het feitelijk en wettelijk kader	9
1.1	De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector in het algemeen	9
(a)	De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector voor 1 januari 2013.....	9
(i)	Leeftijd	9
(ii)	Aantal dienstjaren.....	12
(b)	Betreffende de redenen voor de hervorming van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector	12
(c)	De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioenen in de overheidssector sinds 1 januari 2013	16
(i)	Verruimd toepassingsgebied	16
(ii)	Leeftijd	19
(iii)	Aantal dienstjaren.....	20
(iv)	Meer voordelige regels inzake de loopbaanduur voor personen die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60 genieten.....	21
1.2	De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen voor het personeel van de politiediensten	27
(a)	Voor de creatie van een geïntegreerde politiedienst: verscheidene specifieke statuten voor Rijkswacht, gemeentelijke politie en gerechtelijke politie	27
(b)	Wet van 30 maart 2001: eenvormig politiestatuut, zonder afbreuk te doen aan rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen.....	28
(i)	Algemeen	28
(ii)	Bijzondere leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden die afwijken van de leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden voor vervroegde oppensioenstelling van art. 46 van de wet van 15 mei 1984.....	30
(c)	Wetten van 28 december 2011 en 13 december 2012: betreffende de verhoging van de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren, met behoud van o.m. de basisregel en de overgangsregel van de wet van 30 maart 2001 voor bepaalde leden van de geïntegreerde politie	43
(d)	Artikel 46, §§3/1-3/2 van de wet van 15 mei 1984: meer voordelige regels inzake de loopbaanduur die o.m. toepasselijk zijn op personeelsleden van de politie die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60 genieten.....	46
(i)	Toepasselijke tantièmes voor personeel van de politiediensten .	46

	(ii)	Toepasselijkheid van de bijzondere voorwaarden inzake loopbaanduur voor personen die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60 ^{ste} genieten.....	48
2		Betreffende de draagwijdte van het vernietigingsberoep	50
3		Betreffende de ontvankelijkheid van het vernietigingsberoep	50
	3.1	In hoofdorde: geen belang in hoofde van de verzoekende partijen.....	50
	3.2	In ondergeschikte orde: het beroep is onontvankelijk, aangezien het in werkelijkheid de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden beoogt	51
4		Betreffende het eerste middel.....	52
	4.1	Standpunt van verzoekende partijen	52
	4.2	Weerlegging.....	53
	(a)	Algemeen.....	53
	(b)	Geen schending van artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 2 van de wet van 13 december 2012.....	54
	(i)	Algemeen	54
	(ii)	De wijziging inzake loopbaanvoorwaarde en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voorzien door artikel 2 van de wet van 13 december 2012 is pertinent in het licht van de doelstellingen van de wetgever	54
	(iii)	De wijziging inzake de loopbaanvoorwaarde en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voorzien door artikel 2 van de wet van 13 december 2012 is proportioneel aan de doelstellingen van de wetgever	56
	(c)	Geen schending van art. 10 en 11 van de Grondwet door art. 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012.....	57
	(i)	Algemeen	57
	(ii)	Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor bepaalde personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht berust op een objectief criterium en is redelijk verantwoord, gelet op de doelstelling van de wetgever om voormalige rijkswachters een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut	61
	(iii)	Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en de preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht blijft ook in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren proportioneel.....	65

	(d)	Geen schending van art. 177 en 184 van de Grondwet door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.....	70
	(e)	Geen schending van art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.....	71
5		Betreffende het tweede middel.....	71
	5.1	Standpunt van verzoekende partijen	71
	5.2	Weerlegging.....	72
	(a)	Algemeen.....	72
	(b)	Geen schending van artikel 10 en 11 van de Grondwet door artikel 2 van de wet van 13 december 2012.....	73
	(c)	Geen schending van artikel 10 en 11 van de Grondwet door artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012	74
	(i)	Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van agenten is redelijk verantwoord, gelet op het feit dat zij in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen	74
	(ii)	Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van agenten blijft ook in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren proportioneel.....	77
	(d)	Geen schending van artikelen 177 en 184 van de Grondwet door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.....	81
	(e)	Geen schending van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012	82

1 BETREFFENDE HET FEITELIJK EN WETTELIJK KADER

1.1 De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector in het algemeen

(a) *De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector voor 1 januari 2013*

1. De leeftijd van oppensioenstelling wordt beheerst door federale wetgeving en hangt af van twee factoren, met name de leeftijd en de loopbaanduur van de betrokken persoon. Beide factoren zullen hierna worden toegelicht.

(i) *Leeftijd*

(A) In beginsel 65 jaar

2. Net zoals voor werknemers en zelfstandigen¹ bedraagt de wettelijke pensioenleeftijd van vast benoemde ambtenaren in beginsel 65 jaar. De rechtsgrond voor deze pensioenleeftijd bevindt zich in artikel 1, eerste lid van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen² (hierna “wet van 21 juli 1844”), dat bepaalt:

“Aan magistraten, ambtenaren en personeelsleden, die, ingevolge een vaste benoeming of ingevolge een door of krachtens de wet daarmee gelijkgestelde benoeming, deel uitmaken van het algemene bestuur en uit de Staatskas worden bezoldigd, kan pensioen worden verleend op de leeftijd van vijftig jaar en na twintig jaar dienst.”

3. Dit algemene beginsel van oppensioenstelling op 65 geldt in principe ook voor het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden, zoals blijkt uit art. 3, eerste lid van de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden³ (“wet van 30 maart 2001”):

“Onder voorbehoud van de bijzondere bepalingen van deze wet, genieten de personeelsleden die een vaste of een door of krachtens de wet daarmee gelijkgestelde benoeming hebben bekomen, de rustpensioenregeling die van toepassing is op de

¹ Koninklijk besluit van 23 december 1996 tot uitvoering van de artikelen 15, 16 en 17 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, B.S. 17 januari 1997. Dit KB werd bekrachtigd door art. 2 wet 12 december 1997 tot bekrachtiging van de koninklijke besluiten genomen met toepassing van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels, en de wet van 26 juli 1996 strekkende tot realisatie van de budgettaire voorwaarden tot deelname van België aan de Europese Economische en Monetaire Unie, B.S. 18 december 1997.

² B.S. 31 juli 1844.

³ B.S. 18 april 2001.

ambtenaren van het algemeen bestuur van het Rijk.”

(B) Vervroegd pensioen: geleidelijke verhoging van 60 naar 62 jaar

4. Hoewel de pensioenleeftijd van 65 jaar van toepassing is op alle beroepscategorieën, is door verschillende bijzondere pensioenregelingen in de mogelijkheid voorzien om voor die leeftijd op pensioen te gaan. Dit is het zogenoemde “vervroegd pensioen”⁴.

5. De mogelijkheid van vervroegde pensionering bij de overheid werd door artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen ter harmonisering in de pensioenregelingen⁵ (hierna “wet van 15 mei 1984”) vastgelegd op 60 jaar. Art. 46 van de wet van 15 mei 1984 luidde oorspronkelijk:

“Aan de personen die hun loopbaan hebben beëindigd na 31 december 1976 en die in aanmerking komende diensten of periodes van na die datum kunnen laten gelden, kan het pensioen worden verleend op de eerste dag van de maand die volgt op die van hun 60ste verjaardag, of op de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de stopzetting van hun functies indien deze zich later voordoet, op voorwaarde dat zij ten minste vijf pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen.

Het eerste lid is evenwel niet van toepassing:

1° op de personen van wie de diensten werden beëindigd als gevolg van de zwaarste in hun statuut bepaalde tuchtstraf of, indien ze geen statuut hebben of indien geen tuchtregeling erin is opgenomen, ten gevolge van een ontslag om een dringende reden waardoor ze hun betrekking zonder opzeggingstermijn, noch opzeggingsvergoeding verloren, voor zover dit ontslag, indien het gerechtelijk werd betwist, geldig werd verklaard door de bevoegde rechtbanken en geen enkele schadeloosstelling aan de betrokkene werd toegekend;

2° op de militairen die verplicht werden het leger te verlaten ten gevolge van de artikelen 19, 31, 32 of 33 van het Strafwetboek of van artikel 5 van het Militair Strafwetboek.

Wanneer een persoon zijn loopbaan in de in het tweede lid bedoelde omstandigheden beëindigd heeft en later opnieuw pensioenaanspraakverlenende diensten verricht, kunnen

⁴ Het vervroegd pensioen dient te worden onderscheiden van het brugpensioen in de privé-sector, dat een regeling vormt die sommige oudere werknemers, in geval van ontslag, de mogelijkheid biedt om, naast de werkloosheidsuitkering, een aanvullende vergoeding te genieten die ten laste komt van de werkgever.

⁵ B.S 22 mei 1984.

enkel de vanaf de nieuwe indiensttreding verrichte diensten in aanmerking komen voor de toekenning van het rustpensioen.

Het eerste lid is evenmin van toepassing op de personen waarvan de bedoelde diensten reeds in aanmerking werden genomen voor een pensioen in de werknemersregeling door toepassing van de wet van 5 augustus 1968 tot vaststelling van een zeker verband tussen de pensioenstelsels van de openbare sector en die van de privé-sector. ”

Op grond van art. 46 van de wet van 15 mei 1984 kunnen ambtenaren vanaf de leeftijd van 60 jaar aanspraak maken op een pensioen, indien zij minstens vijf aanneembare dienstjaren hebben gepresteerd die dateren van na 31 december 1976. Het gaat om dienstjaren die een aanspraak op pensioen in het overheidsstelsel verlenen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere perioden vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen. Een ambtenaar kan evenwel geen aanspraak maken op het vervroegd pensioen als zijn loopbaan als gevolg van afzetting werd beëindigd.

(C) Recht op leeftijdscomplement en pensioenbonus voor ambtenaren die niet onmiddellijk of geen gebruik maken van de mogelijkheid tot vervroegd pensioen

6. In het pensioenstelsel van de ambtenaren werd door de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen een pensioensupplement ingevoerd voor ambtenaren die hun loopbaan na de leeftijd van 60 jaar verder zetten, i.e. het zogenaamde “leeftijdscomplement”⁶. Het doel van de wetgever bestond er uitdrukkelijk in om op deze wijze ambtenaren aan te zetten om hun loopbaan te verlengen⁷.

7. Het leeftijdscomplement van de openbare sector werd in percentages van het jaarlijkse pensioenbedrag berekend. Die percentages variëren tussen een bonus van 1,5 % of 2 % per jaar. Voor een ambtenaar die tot zijn 65^e verjaardag blijft werken, loopt de verhoging van zijn pensioen op tot 9%.

8. Vanaf 1 januari 2014 zal het nieuwe systeem van de pensioenbonus van toepassing zijn. Tot en met 31 december 2013 bouwen de ambtenaren een leeftijdscomplement op, terwijl vanaf 1 januari 2014 rechten op een pensioenbonus zullen worden opgebouwd. De verworven rechten in het oude systeem van het leeftijdscomplement zullen behouden blijven.⁸

⁶ Art. 2, 5 en 6 wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen, B.S. 30 augustus 2000.

⁷ Wetsontwerp houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen, *Parl.St.* Kamer 1999-2000, nr. 756/1, 7.

⁸ Artikel 103 en volgende van de programmawet van 28 juni 2013, B.S. 1 juli 2013.

Personen die niet of niet onmiddellijk gebruik maken van hun recht op vervroegd pensioen worden hier dus financieel voor beloond.

(ii) *Aantal dienstjaren*

9. De federale wetgever maakt de leeftijd van oppensioenstelling, naast de leeftijd van de betrokkene, ook afhankelijk van de loopbaanduur.

10. Op grond van de oorspronkelijke versie van art. 46 van de wet van 15 mei 1984 konden ambtenaren vanaf de leeftijd van 60 jaar aanspraak maken op een pensioen, indien zij minstens vijf aanneembare dienstjaren hebben gepresteerd die dateren van na 31 december 1976. Het gaat om dienstjaren die een aanspraak op pensioen in het overheidsstelsel verlenen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere perioden vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen. Een ambtenaar kon evenwel geen aanspraak maken op het vervroegd pensioen als zijn loopbaan als gevolg van afzetting werd beëindigd.

(b) *Betreffende de redenen voor de hervorming van de leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector*

11. Demografische ontwikkelingen, met name de jaarlijkse toename van het aantal gepensioneerden, gecombineerd met een langere levensduur, leiden jaarlijks tot stijgende kosten voor de federale overheid. Deze demografische evolutie doet tegelijkertijd de uitgaven van de sociale zekerheid stijgen en de inkomsten ervan verminderen⁹.

12. Volgens cijfers opgenomen in het “Groenboek Pensioenen”, die door de Minister van Pensioenen van de vorige federale regering werd voorgelegd aan de Kamer en de Senaat, blijkt de impact van deze demografische evolutie op de overheidsfinanciën zeer substantieel te zijn¹⁰:

“Volgens het recentste verslag van de Studiecommissie voor de Vergrijzing (ScvV) zou – bij ongewijzigd pensioenbeleid en uitgaande van een pensioenlast van 9,1 % van het bbp in 2008 (+/- 30 miljard euro) – de factuur voor alleen nog maar de eerste pensioenpijler stijgen van 10,3 % van het bbp in 2014 tot 13,3 % in 2030 en tot 14,4 % in 2060. Door de economische en financiële crisis zullen ook de begrotingsoverschotten die nodig zijn om hogere uitgaven te dekken, langer op zich laten wachten”

⁹ J. VANLANGENDONCK, “De evolutie van het socialezekerheidsrecht in de periode 2001-2006”, in J. PUT, D. SIMOENS en E. ANKAERT, *Ontwikkelingen van de sociale zekerheid 2001-2006*, Brugge, die Keure, 2006, 865.

¹⁰ NATIONALE PENSIOENCONFERENTIE, *Een toekomst voor onze pensioenen*, www.pensioenconferentie.be/pdf/NL/groen_boek.pdf, 34.

Een van de conclusies van dit Groenboek was dan ook¹¹:

“Bij een constant beleid zal België steeds meer moeilijkheden hebben om zijn repartitiepensioenstelsel te financieren, aangezien 2 actieve personen één 65-plusser ten laste zullen moeten nemen”.

Ook cijfers van het Planbureau, zoals aangehaald in de commissie voor de sociale aangelegenheden, tonen aan dat de pensioenkost in de loop van de volgende jaren zal blijven stijgen. Hieruit blijkt duidelijk dat de pensioenuitgaven (samen met de uitgaven voor gezondheidszorg) bepalend zijn voor de budgettaire kosten van de vergrijzing op lange termijn¹².

Ook de kost van pensioenen van ambtenaren blijkt steeds omvangrijker te worden. Het Rekenhof heeft inzake overheidspensioenen in het 168^e Boek van het Rekenhof de volgende vaststellingen gedaan¹³:

“Overheidspensioenen in 2010

In 2010 bedroegen de pensioenuitgaven 10,3 miljard euro, een stijging van 3,6 % tegenover 2009. (...)

Voor de federale overheidsdiensten beliepen de pensioenuitgaven 3,9 miljard euro, een stijging van 2,1 % in vergelijking met 2009. (...)

De totale pensioenlast van de overheidssector steeg in 2006 - 2010 met 24,7 %. Op 1 juli 2010 waren er 443.993 lopende pensioenen (...), een groei van 11,2 % sinds 1 juli 2006 (+ 44.673 pensioenen) waarvan 2,3 % (+ 10.034 pensioenen) sinds 1 juli 2009.”

Bovendien kan uit het ‘Groenboek Pensioenen’ worden afgeleid dat het mechanisme van het vervroegd pensioen een zeer belangrijke impact heeft op de kostprijs van de pensioenen. In 2008 bestond de bevolkingsschijf 60-64 jaar uit 602.889 personen. Daarvan waren er 252.362 met pensioen of met vervroegd pensioen: het gaat dus om meer dan een derde van die bevolkingsschijf¹⁴.

¹¹ NATIONALE PENSIOENCONFERENTIE, *Een toekomst voor onze pensioenen*, www.pensioenconferentie.be/pdf/NL/groen_boek.pdf, 8.

¹² Vergrijzing van de bevolking. Verslag namens de commissie voor de sociale aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2009-10, nr. 4-1628/1, 48.

¹³ 168^e Boek van het Rekenhof 2011-12. *Opmerkingen en documenten aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers* voorgelegd. Volume I - commentaar, 366.

¹⁴ NATIONALE PENSIOENCONFERENTIE, *Een toekomst voor onze pensioenen*, www.pensioenconferentie.be/pdf/NL/groen_boek.pdf, 31.

13. Om deze redenen bleek dan ook een reële noodzaak te bestaan voor een structurele hervorming van de overheidspensioenen – m.i.v. een hervorming van het mechanisme van het vervroegd pensioen –, die tot een substantiële besparing in de overheidsuitgaven moet leiden.

14. De doelstellingen van de regering inzake pensioenen werden als volgt toegelicht in de beleidsnota pensioenen, die aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd overgemaakt¹⁵:

“In heel Europa worden vandaag ernstige hervormingen doorgevoerd. Het doel is daarbij niets meer of minder dan het proberen in stand te houden van het Europese sociaal model. (...) Vandaag staat dit model evenwel onder erg zware druk. De zwakke economische groei, de toenemende vergrijzing, de lage tewerkstellingsgraad en de hoge schuldgraad van de voorbije jaren en zelfs decennia maken dat dit model in zijn huidige capaciteit onbetaalbaar is geworden. (...)”

Ook in ons land zijn hervormingen van de pensioenen dringend nodig. Dat was reeds de conclusie van talloze grondige studies en rapporten die de voorbije jaren werden uitgebracht. Het laatste grote rapport, het Groenboek van de vorige minister van Pensioenen, van 10 februari 2010, stelde onomwonden dat “bij een constant beleid zal België steeds meer moeilijkheden hebben om zijn repartitiepensioenstelsel te financieren”. (...) Desondanks is het geleden van het Generatiepact van 2005 dat er effectief maatregelen zijn genomen om die betaalbaarheid trachten te garanderen. De tijd is dus gekomen om de vele aanbevelingen ter harte te nemen en de noodzakelijke hervormingen ook effectief uit te voeren.

Ter verduidelijking, de betaalbaarheid van de pensioenen garanderen is de enige manier om ons stelsel van sociale zekerheid in stand te kunnen houden. (...) Bovendien zijn een aantal verworven rechten - hoe rechtvaardig die ook waren in de tijd van hun invoering - vandaag minder rechtvaardig geworden, ten aanzien van andere groepen in de samenleving of ten aanzien van de jongere generaties. (...). Daarom is het mijn opzet om, in uitvoering van het regeerakkoord, zo snel mogelijk die hervormingen door te voeren die ons pensioenstelsel voor de toekomst betaalbaar, sociaal en tegelijkertijd rechtvaardig moeten maken. (...)”

In de commissie sociale zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers werd verduidelijkt dat de hervormingen noodzakelijk zijn om ervoor te zorgen dat de pensioenen betaalbaar blijven¹⁶:

¹⁵ Algemene beleidsnota pensioenen, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1964-3, 3.

¹⁶ Verslag namens de commissie sociale aangelegenheden, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952-11, 20.

“Tot besluit benadrukt de minister dat de voorgestane maatregelen verstrekkend zijn, maar maatschappelijk verantwoord. Die maatregelen zijn noodzakelijk om ervoor te zorgen dat men de pensioenen kan blijven uitbetalen. Het idee achter de maatregelen is dat men de mensen moet overtuigen om langer te werken. (...)”

De doelstelling van de structurele hervormingen – namelijk het behoud van de welvaart – blijkt ook uit de toelichting in de commissie sociale zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers¹⁷:

“Het begrotingsakkoord van de regering voorziet in de sanering van de overheidsfinanciën met 11,3 miljard euro. Ten einde een dergelijke sanering mogelijk te maken en de welvaart in stand te houden, dringen zich maatregelen op inzake pensioenen, en meer bepaald ook inzake pensioenen van de overheidssector.”

15. De doelstellingen van de beleidsnota pensioenen vormen een concretisering van het regeerakkoord van de nieuwe federale regering. Aan deze doelstellingen werd vervolgens vorm gegeven d.m.v. een wetsontwerp dat aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers en aan de Senaat werd voorgelegd¹⁸.

De Minister van Pensioenen benadrukte de noodzaak van structurele hervormingen voor pensioenen in de overheidssector als volgt¹⁹:

“De heer Van Quickenborne, vice-eersteminister en minister van Pensioenen, verwijst naar het regeerakkoord waarin ambitieuze doelstellingen werden opgenomen op het vlak van pensioenen. Het voorliggend wetsontwerp vertaalt de hervormingen die werden opgenomen in het regeerakkoord in juridische teksten, en dit zowel voor wat de private als de overheidspensioenen betreft. Ons land heeft immers al te lang gewacht om hervormingen door te voeren. De minister verwijst onder meer naar de recente studie in het 168e boek van het Rekenhof over de evolutie van de uitgaven inzake overheidspensioenen, die de laatste 4 jaar met 24,7 % zijn gestegen en waarvan een verdere stijging in het vooruitzicht wordt gesteld. Dit is immers het gevolg van het massale aanwervingsbeleid in de jaren '70: de toen aangeworven personeelsleden gaan nu stilaan met pensioen.”

Dit wetsontwerp heeft geleid tot de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen²⁰ (hierna “wet van 28 december 2011”).

¹⁷ Amendementen ingediend in de commissie Sociale Zaken, *Parl. St. Kamer*, 2011-12, nr. 1952-2, 27-28.

¹⁸ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952-1.

¹⁹ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen. Wetsontwerp namens de commissie voor de sociale aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1408/3, 4-5.

²⁰ B.S. 30 december 2011.

16. Vervolgens werd in augustus 2012 een nieuw ontwerp van wet door de regering aan het parlement voorgelegd, onder meer met het oog op het rechtzetten van een aantal onnauwkeurigheden en het wettelijk vastleggen van bepaalde overgangsmaatregelen. Dit wetsontwerp heeft geleid tot de wet van 13 december 2012 houdende diverse wijzigingsbepalingen betreffende de pensioenen van de overheidssector²¹ (hierna “wet van 13 december 2012”).

(c) *De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioenen in de overheidssector sinds 1 januari 2013*

(i) *Verruimd toepassingsgebied*

17. Artikel 88 van de wet van 28 december 2011 heeft het toepassingsgebied van het vervroegd pensioen op grond van art. 46 van de wet van 15 mei 1984 verruimd. Het eerste lid van dit artikel luidt als volgt:

“Niettegenstaande elke andere wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling zijn de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vermeld in artikel 46, § 1, eerste lid, 1°, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen toepasselijk op elke persoon wiens pensioen bedoeld wordt in artikel 38 van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen of artikel 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector.”

Artikel 88 bepaalt aldus expliciet dat het toepassingsgebied van artikel 46, § 1, eerste lid, 1°, van de wet van 15 mei 1984 (bepaling die door artikel 85 van de wet van 28 december 2011 wordt vervangen) geldt ongeacht elke andere wettelijke en reglementaire regels of contractuele bedingen. Aldus vallen alle pensioenen in de zin van artikel 38 van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen²² (“wet van 5 augustus 1978”) en artikel 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector²³ (“wet van 3 februari 2003”) onder het toepassingsgebied van artikel 46, §1, eerste lid, 1° van de wet van 15 mei 1984.

Artikel 38, 1° en 2° van de wet van 5 augustus 1978 luidt als volgt:

²¹ B.S. 21 december 2012.

²² B.S. 17 augustus 1978.

²³ B.S. 13 maart 2003.

“Niettegenstaande elke andere wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling, is deze sectie van toepassing:

1° op de rust- of overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist, met inbegrip van:

- die toegekend aan de personen die hun recht op pensioen putten uit een regeling die in het emeritaat voorziet;*
- de pensioenen der gewezen pleitbezorgers;*
- de rust-, invaliditeits- of overlevingspensioenen van het gewezen beroepspersoneel van de kaders in Afrika;*

(...)

2° op de rust- of overlevingspensioenen en andere als pensioen geldende voordelen toegekend aan de personeelsleden, alsmede aan de door de Koning of door de met benoemingsbevoegdheid beklede vergadering benoemde leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen

a) van de provinciën, de gemeenten, de agglomeraties van gemeenten, de federaties van gemeenten, de verenigingen van gemeenten en de commissies voor de cultuur;

b) van de instellingen waarop het koninklijk besluit nr 117 van 27 februari 1935 tot vaststelling van het statuut der pensioenen van het personeel der zelfstandige openbare inrichtingen en der regieën ingesteld door de Staat, van toepassing is;

c) van bpost

d) van de Regie voor Maritiem Transport;

e) van de instellingen van openbaar nut waarop de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut, van toepassing is;

f) van de instellingen waarop de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden van toepassing is;

g) van de andere door de Staat, de provinciën en de gemeenten opgerichte instellingen met als oogmerk het algemeen nut, alsmede van de openbare kredietinstellingen, voordien niet bedoeld, en onder welke juridische vorm zij oog mogen zijn tot stand gebracht;

h) van de geïntegreerde politie;

i) het gesolidariseerd pensioenfonds van de RSZPPO.”

Art. 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector bepaalt:

“De bepalingen van de artikelen 40, 40bis, 42, 43bis, 43ter, 44, 44bis, 46quater en 50bis, § 2, van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen, zijn van toepassing op de rust- en overlevingspensioenen en op de als zodanig geldende voordelen die worden toegekend aan de personeelsleden en aan de leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van de publiekrechtelijke rechtspersonen die afhangen van de gemeenschappen en de gewesten.

De bepalingen van de artikelen 123 tot 127, 136 en 137bis van de wet van 26 juni 1992 houdende sociale en diverse bepalingen, zijn toepasselijk op de pensioensupplementen toegekend aan de personen die een in het eerste lid bedoeld pensioen genieten.”

Concreet vallen de volgende pensioenen onder het toepassingsgebied van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984:

- alle rust- of overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist (art. 38, 1° van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen);
- alle rust- of overlevingspensioenen en andere als pensioen geldende voordelen toegekend aan de personeelsleden of aan de door de Koning of door de met benoemingsbevoegdheid beklede vergadering benoemde leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van bepaalde instellingen (art. 38, 2° van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen);
- alle rust- en overlevingspensioenen en de als zodanig geldende voordelen die worden toegekend aan de personeelsleden en aan de leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van de publiekrechtelijke rechtspersonen die afhangen van de gemeenschappen en de gewesten (art. 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector).

Met toepassing van artikel 38, 2°, h) van de wet van 5 augustus 1978 is bijgevolg artikel 46 van de wet van 15 mei 1984, zoals gewijzigd door artikel 85 van de wet van 28 december 2011 en artikel 2 van de wet van 13 december 2012, van toepassing op de geïntegreerde politie.

(ii) *Leeftijd*

18. Ingevolge artikel 85 van de wet van 28 december 2011 en artikel 2 van de wet van 13 december 2012 werden de leeftijdsgrenzen van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 inzake vervroegde oppensioenstelling fundamenteel hervormd.

19. De leeftijd van 60 jaar waarop men voorheen op vervroegd pensioen kon gaan, wordt vanaf 2013 jaarlijks met 6 maanden verhoogd om in 2016 op 62 jaar te komen. Deze regeling omvat dus overgangsbepalingen voor de pensioenen die ingaan vóór 1 januari 2016.

Schematisch ziet deze overgangsregeling er als volgt uit:

- 2013: vervroegd pensioen mogelijk vanaf 60,5 jaar;
- 2014: vervroegd pensioen mogelijk vanaf 61 jaar;
- 2015: vervroegd pensioen mogelijk vanaf 61,5 jaar;
- vanaf 2016: vervroegd pensioen mogelijk vanaf 62 jaar.

20. Er gelden evenwel uitzonderingen op deze leeftijdsgrenzen voor personen met lange loopbanen.

Op grond van artikel 46, §1, derde lid van de wet van 15 mei 1984 kunnen personen die aan het toepassingsgebied van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 zijn onderworpen en een loopbaan van 41 of 42 dienstjaren achter de rug hebben, genieten van een gunstigere leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling. Deze personen kunnen met name op vervroegd pensioen op 60 jaar indien men een loopbaan van 42 jaar heeft of op 61 jaar indien men een loopbaan van 41 jaar heeft.

21. Artikel 2, 2° van de wet van 13 december 2012 voegt voorts een nieuwe paragraaf 2/1 in de wet van 15 mei 1984 in, die luidt als volgt:

“§ 2/1. In afwijking van §§ 1 en 2 en onverminderd § 1, eerste lid, 2°, wordt voor de personen die vóór 1 januari 1956 geboren zijn, de leeftijd op 62 jaar vastgesteld voor zover zij minstens 37 kalenderjaren tellen zoals bepaald in § 1, tweede lid, 1°”

Deze bepaling heeft tot gevolg dat voor ambtenaren die één, twee of drie jaar van hun vervroegd pensioen verwijderd zouden geweest zijn, het aantal bijkomend te werken jaren beperkt worden tot twee²⁴.

²⁴ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 8.

(iii) *Aantal dienstjaren*

22. De regeling van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 inzake de vereiste dienstjaren werd tevens grondig gewijzigd door artikel 85 van de wet van 28 december 2011 en artikel 2 van de wet van 13 december 2012.

23. Vanaf 2013 wordt de vereiste inzake dienstjaren in beginsel op 38 jaar gebracht, vanaf 2014 op 39 jaar en vanaf 2015 op 40 jaar (art. 46, §2 van de wet van 13 december 2012).

Voor de vaststelling van de vanaf 2013 vereiste loopbaanvoorwaarde wordt evenwel niet langer enkel naar de overheidsjaren gekeken: alle gewerkte jaren worden in rekening gebracht, ongeacht het statuut (cfr. werknemer, zelfstandige,...)²⁵. Periodes gewerkt als werknemer, zelfstandige of ambtenaar - met inbegrip van gelijkgestelde periodes zoals ziekte, brugpensioen, werkloosheid... - tellen mee om aan de loopbaanvoorwaarde te voldoen.

24. Daarnaast heeft de wetgever in een overgangsregeling voorzien. Artikel 2,3° van de wet van 13 december 2012 vervangt §3 van de wet van 15 mei 1984, die luidt als volgt:

“§ 3. De in § 1, eerste lid, 1°, § 2 en § 2/1 bepaalde voorwaarde inzake duur van de diensten dient niet vervuld te worden door de persoon geboren vóór 1 januari 1953 of door de persoon die de leeftijd van 65 jaar bereikt heeft.

In afwijking van § 2, 2°, wordt de leeftijd voor de rustpensioenen die ingaan in de maand januari 2014 vastgesteld overeenkomstig § 2, 1°.

In afwijking van § 2, 3°, wordt de leeftijd voor de rustpensioenen die ingaan in de maand januari 2015 vastgesteld overeenkomstig § 2, 2°.

In afwijking van § 1, eerste lid, 1°, en derde lid, wordt de leeftijd voor de rustpensioenen die ingaan in de maand januari 2016 vastgesteld overeenkomstig § 2, 3°.

De pensioenen die ingaan tijdens de maand januari van de jaren 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 of 2022, worden, voor de toepassing van § 3/1, geacht respectievelijk in te gaan in 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 of 2021.”

Deze bepaling vormt een overgangsmaatregel voor wie in december van de overgangsjaren 2013, 2014 en 2015 voldoet aan de loopbaan- en leeftijdsvoorwaarden: deze categorie van personen kan tijdens een overgangsperiode nog met pensioen gaan vanaf 1 januari van het daarop volgende jaar zonder met voorwaarden inzake leeftijd en loopbaanduur te worden geconfronteerd die anders zijn

²⁵ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/3, 18.

dan de voorwaarden toepasselijk op personen van hetzelfde geboortjaar die niet geboren zijn in de maand december²⁶.

Daarnaast blijft de oude regelgeving inzake loopbaanduur van kracht voor wie in 2012 60 jaar of ouder was.

- (iv) *Meer voordelige regels inzake de loopbaanduur voor personen die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60 genieten*
- (A) Beginsel sinds 1844 voor personen die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60ste genieten: meer voordelige pensioenberekening

25. Elk pensioen voor statutaire ambtenaren wordt berekend aan de hand van de volgende formule:

$$\text{tantième (breuk)} \times \text{referentiewedde} \times \text{aantal aanneembare dienstjaren}$$

De omvang van een overheidspensioen is dus afhankelijk van:

- de tantième (i.e. de noemer van de loopbaanbreuk): hoe kleiner de tantième, hoe voordeliger deze breuk is en hoe sneller een maximumpensioen kan worden bereikt;
- de referentiewedde: hoe hoger de referentiewedde, hoe groter de omvang van het pensioen;
- het aantal aanneembare dienstjaren.

26. Krachtens artikel 8, § 1, van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen wordt het rustpensioen in beginsel berekend op de grondslag van, voor elk jaar dienst, 1/60 van de referentiewedde²⁷.

27. Voor sommige personeelsleden geldt echter een preferentieel tantième, dat gunstiger is dan 1/60ste en dus een meer voordelige pensioenberekening tot gevolg heeft. Zo genieten ook bepaalde personeelsleden van de politie op basis art. 4 van de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden een wettelijk tantième van 1/50ste (zie infra, randnrs. 66-67).

²⁶ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 8.

²⁷ GwH, nr. 67/2013 van 16 mei 2013, overw. B.8.

(B) Sinds 1 januari 2013: bijzondere voorwaarden inzake loopbaanduur voor personen die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60ste genieten

28. Art. 2, 4° van de wet van 13 december 2012, dat in werking is getreden op 1 januari 2013²⁸, voegt twee nieuwe paragrafen 3/1 en 3/2 in artikel 46 van de wet van 15 mei 1984, die luiden als volgt²⁹:

“§ 3/1. Om te bepalen of het vereiste minimumaantal pensioenaanspraakverlenende dienstjaren bedoeld in § 1, eerste lid, 1°, en derde lid, § 2 en § 3, tweede tot vierde lid, wordt bereikt, wordt de duur van de in het tweede lid bedoelde diensten verstrekt in een ambt waaraan de wet, voor de pensioenberekening, een gunstiger tantième dan 1/60e verbindt, vermenigvuldigd met de in het vijfde lid vastgestelde coëfficiënt die overeenstemt met het aan die diensten verbonden tantième, de ingangsdatum van het pensioen en het minimumaantal vereiste dienstjaren.

De in het eerste lid bedoelde diensten zijn de werkelijk gepresteerde pensioenaanspraakverlenende diensten, de verloven met behoud van bezoldiging en de situaties vermeld in de lijst bedoeld bij artikel 88, vijfde lid, van de wet van 28 december 2011 houdende diverse bepalingen, die aanneembaar zijn voor de opening van het recht op pensioen, evenals de in § 1, tweede lid, 2°, bedoelde loopbaanjaren als vrijwillige brandweerman. Ook indien, voor de berekening van het pensioen, het voordeliger tantième niet behouden blijft tijdens de situaties opgesomd in de hierboven bedoelde lijst, moet de in het vijfde lid bedoelde coëfficiënt toegepast worden op deze periode op basis van het tantième dat aan deze periode zou verbonden geweest zijn indien de betrokkene werkelijke diensten was blijven presteren in de functie die hij vóór die situatie uitoefende.

Het eerste lid is eveneens van toepassing op de in het tweede lid bedoelde diensten gepresteerd bij de NMBS-Holding.

Het eerste lid is niet van toepassing op de diensten gepresteerd bij instellingen waarvan het pensioenstelsel wordt geregeld bij de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden.

De coëfficiënt of coëfficiënten bedoeld in het eerste lid worden als volgt vastgesteld:

²⁸ Artikel 23, tweede lid, 3° van de wet van 13 december 2012 bepaalt dat het hoofdstuk 2 van deze wet in werking treedt op 1 januari 2013. Hoofdstuk 2 “Verhoging van de leeftijd van het onmiddellijk of uitgesteld pensioen” van de wet van 12 december 2012 omvat de artikelen 2 t.e.m. 6 van deze wet.

²⁹ Artikel 89 van de wet van 28 december 2011 (later gewijzigd door artikel 180 van de wet van 29 maart 2012, B.S. 6 april 2012 en nadien opgeheven door artikel 4 van de wet van 13 december 2012) bepaalde dat de Koning voor de stelsels waarvan het tantième voordeliger is dan 1/60 de afwijkingen en de nadere regels vastlegt van de verlenging van de loopbaan van 60 naar 62 jaar. Uiteindelijk heeft de wetgever toch besloten om de modaliteiten hiervoor zelf bij wet vast te leggen.

Jaar waarin het pensioen ingaat	Tantième 1/55					Tantième 1/50 en andere gunstigere tantièmes				
	Minimumaantal vereiste dienstjaren					Minimumaantal vereiste dienstjaren				
	38 jaar	39 jaar	40 jaar	41 jaar	42 jaar	38 jaar	39 jaar	40 jaar	41 jaar	42 jaar
2013	1,0910	-	1,0908	-	-	1,1999	-	1,2001	-	-
2014	1,0910	1,0909	1,0908	-	-	1,1999	1,2000	1,2001	-	-
2015	-	1,0909	1,0908	1,0910	-	-	1,2000	1,2001	1,1999	-
2016	-	-	1,0908	1,0910	1,0909	-	-	1,2001	1,1999	1,2000
2017	-	-	1,0644	1,0649	1,0654	-	-	1,1706	1,1714	1,1722
2018	-	-	1,0390	1,0401	1,0500	-	-	1,1429	1,1443	1,1454
2019	-	-	1,0390	1,0401	1,0500	-	-	1,1164	1,1181	1,1200
2020	-	-	1,0390	1,0401	1,0500	-	-	1,0908	1,0933	1,0957
2021	-	-	1,0390	1,0401	1,0500	-	-	1,0667	1,0697	1,0722
Vanaf 2022	-	-	1,0390	1,0401	1,0500	-	-	1,0436	1,0467	1,0500

Elke ononderbroken pensioenaanspraakverlenende periode, desgevallend onderverdeeld in afzonderlijke perioden naargelang het aan de diensten verbonden tantième, wordt geteld van de begin- tot en met de einddatum. De dagen die deel uitmaken van een onvolledige kalendermaand worden in aanmerking genomen ten belope van het gedeelte dat zij vertegenwoordigen in verhouding tot het aantal dagen dat werkelijk begrepen is in die volledige kalendermaand. Het resultaat van deze telling wordt, voor elke afzonderlijke periode, uitgedrukt in maanden met vier decimalen waarbij naar boven wordt afgerond indien de vijfde decimaal gelijk of groter is dan vijf. Dezelfde afronding wordt toegepast op het product dat wordt verkregen nadat de som van deze, per tantième samengestelde, afzonderlijke perioden werd vermenigvuldigd met de coëfficiënt bedoeld in het vijfde lid. De som van deze producten wordt uitgedrukt in maanden met vier decimalen.

De Koning kan, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, beslissen om de coëfficiënt 1,1200 vastgesteld in de laatste kolom van de tabel in het vijfde lid, voor de in die kolom bedoelde gevallen, te behouden voor de jaren na 2019.

§ 3/2. De toepassing van § 1, tweede lid, 1°, kan niet meebrengen dat voor een bepaald kalenderjaar meer dan 12 maanden in aanmerking genomen worden voor de opening van het recht op het pensioen."

29. De nieuwe paragraaf 3/1 van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 voorziet bijzondere regels inzake vervroegd pensioen voor de categorieën van personen waaraan de wet, voor de

pensioenberekening, een gunstiger tantième dan 1/60ste verbindt. Personen die genieten van een bij wet ingesteld tantième kunnen – omwille van de zwaarte van hun beroep of ter compensatie van een laattijdige indiensttreding³⁰ – in vergelijking met personen met een tantième van 1/60ste op kortere tijd het maximumpensioen bereiken.

In de parlementaire voorbereiding wordt verduidelijkt dat het daarom logisch en billijk leek om deze categorie van personen ook een versoepeling inzake de loopbaanvoorwaarde van de vervroegde oppensioenstelling toe te kennen, die evenwel geleidelijk zal afgebouwd worden³¹:

“Het basisidee dat artikel 2, 4° ondersteunt, vertrekt van de vaststelling dat in de op het tantième van 1/60 gebaseerde pensioenstelsels, een volledig pensioen (relatief maximum - 3/4 van de referentiewedde) wordt bekomen na 45 dienstjaren. Daarentegen, wanneer het stelsel bijvoorbeeld een tantième van 1/55 (met name het geval van de onderwijzers) of 1/50 (onder andere de diensten als brandweerman) voorziet, wordt het maximumpensioen bereikt met 41 jaar en 3 maanden dienst of met 37 jaar en 6 maanden dienst.

Daar de personen die genieten van een gunstiger tantième dan 1/60ste dus vlugger het maximumpensioen kunnen bereiken, leek het logisch en billijk dat hen, wat betreft de leeftijd van de vervroegde oppensioenstelling, een versoepeling van de voorwaarden van de minimumduur van de loopbaan kan worden toegekend (...).”

30. Het doel van de wetgever (soepelere voorwaarden voor wat betreft de loopbaanduur voor personen die genieten van een wettelijk preferentieel tantième) wordt gerealiseerd door het gebruik van de techniek van vermenigvuldigingscoëfficiënten, die tot gevolg hebben dat een maand bij de berekening van de loopbaanvoorwaarde niet voor één maand meetelt, maar voor een iets langere periode dan één maand³²:

“In de eerste plaats werden twee preferentiële tantièmes weerhouden, 1/55 en 1/50, waarbij deze laatste ook in aanmerking wordt genomen in het geval van nog gunstigere tantièmes (1/48, 1/35, 1/30, ...). Vervolgens werd een verhouding opgesteld met als teller 60, en als noemer, in voorkomend geval, 55 of 50, wat een resultaat geeft van 1,09 of 1,20. Deze getallen dienen in principe als vermenigvuldigingscoëfficiënt die zal worden toegepast op de loopbaanduur.

De voorwaarden inzake de minimumduur van de diensten worden met andere woorden niet verminderd of verlaagd maar het is het aantal door de ambtenaar gepresteerde dienstjaren

³⁰ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/4, 8.

³¹ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 9-10.

³² Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 12.

dat wordt verhoogd, wat hem in staat stelt om, ten opzichte van het basisstelsel van 1/60, vlugger deze minimumduur te bereiken.”

31. De toepassing van de vermenigvuldigingscoëfficiënten kan tot gevolg hebben dat een bepaald kalenderjaar meer dan twaalf maanden pensioenaanspraakverlenende diensttijd oplevert³³. De nadere modaliteiten van dit systeem kunnen als volgt worden verduidelijkt:

- De vermenigvuldigingscoëfficiënten verschillen volgens drie factoren, met name (1) het jaar van de ingangsdatum van het pensioen, (2) het toepasbare tantième en (3) de vereiste minimumduur van de loopbaan³⁴:

“Deze vermenigvuldigingscoëfficiënten verschillen volgens drie factoren: het jaar van de ingangsdatum van het pensioen, het toepasbare tantième en de vereiste minimumduur van de loopbaan. Omdat de coëfficiënten, vastgesteld tot het vierde cijfer achter de komma, berekend werden op basis van een minimumduur van de loopbaan uitgedrukt in jaren en maanden, wijken zij een weinig, meer of minder, af van de referentiegetallen 1,09 en 1,20 zoals hoger vermeld. Er wordt ook opgemerkt dat zij geleidelijk aan verminderen vanaf het jaar 2017.”

- T.e.m. 2016 worden de volgende coëfficiënten toegepast, nadien nemen de coëfficiënten verder af:
 - o 1 jaar dienst aan 1/60 telt voor de loopbaanvoorwaarde als 1,00 jaar (=1x60/60)
 - o 1 jaar dienst aan 1/55 telt voor de loopbaanvoorwaarde als 1,09 jaar (=1x60/55)
 - o 1 jaar dienst aan 1/50 telt voor de loopbaanvoorwaarde als 1,20 jaar (=1x60/50)
- Voor personen met een gunstig wettelijk tantième, kunnen de vermenigvuldigingscoëfficiënten tot gevolg hebben dat het aantal van 41 of 42 dienstjaren sneller bereikt wordt en bijgevolg een vervroegde oppensioenstelling vanaf 60 of 61 jaar mogelijk is. Zo zal in 2022 een vervroegde pensionering voor personen met een tantième van 1/50ste op de leeftijd van 60 jaar mogelijk zijn na een effectieve loopbaanduur van 40 jaar, en dit door de toepassing van de vermenigvuldigingscoëfficiënt die in 2022 1,050 bedraagt. Personen van 60 jaar met een tantième van 1/60ste die een loopbaan van 40 jaar achter de rug hebben zullen daarentegen pas later op vervroegd pensioen kunnen gaan (62 jaar op grond van de algemene regel, of vroeger

³³ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 12-13.

³⁴ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 10.

op grond van de regels voor personen met een lange loopbaan van 41 of 42 jaar van artikel 46, §1, derde lid van de wet van 15 mei 1984).

- De onderstaande tabel vat de regeling samen inzake vereiste leeftijd en loopbaanduur voor personen met een preferentieel tantième van 1/50^{ste35}:

Loopbaan uitsluitend aan 1/50				
Jaar	Normale regel		Uitzondering lange loopbanen	
	Min. leeftijd	Loopbaan	Loopbaan op 60 jaar	Loopbaan op 61 jaar
2013	60j en 6m	31j 8m 1d	33j 3m 30d	
2014	61 j	32j 6m	33j 3m 30d	
2015	61j en 6m	33j 3m 30d	34j 2m 2d	
2016	62 j	33j 3m 30d	35j	34j 2m 2d
2017	62 j	34j 2m 2d	35j 9m 30d	35j 0m 1d
2018	62 j	35j	36j 8m 1d	35j 9m 30d
2019	62 j	35j 9m 30d	37j 6m	36j 8m 1d
2020	62 j	36j 8m 2d	38j 4m	37j 6m 1d
2021	62 j	37j 6m	39j 2m 2d	38j 3m 30d
2022 enz	62 j	38j 3m 30d	40j	39j 2m 2d

Uit deze tabel blijkt dat tijdens een periode van de eerste 3 jaar (2013-2015 algemene regel: overgangperiode loopbaanvoorwaarde van 38 naar 40 jaar) de loopbaanvoorwaarde toeneemt voor personen met een preferentieel tantième. Dit is evenwel niet het gevolg van een verlaging van de vermenigvuldigingscoëfficiënten (deze blijven identiek t.e.m. 2016), maar van het gegeven dat de algemene loopbaanvoorwaarden worden verhoogd op grond van art. 46, §2 van de wet van 13 december 2012.

Deze loopbaanvoorwaarde neemt in de periode 2017-2022 elk jaar met 10 maanden toe als gevolg van de regel inzake de verlaging van de vermenigvuldigingscoëfficiënten van artikel 46, §3/1 van de wet van 13 december 2012, om uiteindelijk in 2022 uit te komen op een loopbaanvoorwaarde van 38 jaar, 3 maanden en 30 dagen. Ook na 2022 zal men dus nog van een gunstiger regime genieten dan de personen met een tantième van 1/60ste.

- Als de duur van de loopbaan onder het toepassingsgebied van een aantal verschillende tantièmes valt, zal de loopbaan in voorkomend geval opgedeeld worden in twee of drie delen

³⁵ PDOS, *Overheidspensioenen: Het rustpensioen en de pensioenhervormingen*, http://www.pdos.fgov.be/pdos/pdf/workshops/infosessies_pensioenhervorming_2013_v2.pdf .

afhankelijk van de toepasbare tantièmes (1/60, 1/55 en 1/50 of voordeliger) en de vermenigvuldigingscoëfficiënten eigen aan de tantièmes 1/55ste en 1/50ste zullen dan worden toegepast op het overeenstemmende gedeelte van de loopbaan³⁶.

1.2 De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen voor het personeel van de politiediensten

32. Hoger werden de algemene regels geschetst inzake leeftijds- en loopbaanvoorwaarden inzake pensioen in de overheidssector (voor en vanaf 2013). Er bestaan binnen de overheidssector evenwel drie uitzonderingscategorieën die reeds lange tijd niet aan deze algemene regels onderworpen zijn, met name (1) rijdend personeel van de NMBS-holding; (2) bepaalde leden van de politie en (3) militairen (m.i.v. voormalige militairen die in toepassing van bepaalde wetsbepalingen werden overgeplaatst).

33. Hieronder wordt nader ingegaan op de wettelijke uitzondering met betrekking tot het pensioen van bepaalde leden van de politie.

(a) *Voor de creatie van een geïntegreerde politiedienst: verscheidene specifieke statuten voor Rijkswacht, gemeentelijke politie en gerechtelijke politie*

34. Voor de politiehervorming door de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst³⁷ (“wet van 7 december 1998”) waren de ambtenaren van de drie politiediensten – met name de rijkswacht, de gemeentelijke politie en de gerechtelijke politie – onderworpen aan een verschillend wetgevend en reglementair kader inzake de leeftijd van oppensioenstelling.

35. Op de *personeelsleden van de rijkswacht* waren diverse preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegd pensioen van toepassing. Het koninklijk besluit nr. 16020 van 11 augustus 1923 samengeordende wetten op de militaire pensioenen³⁸ (hierna “KB van 11 augustus 1923”) voorzag met name specifieke preferentiële leeftijdsgrenzen voor oppensioenstelling voor rijkswachters, op de leeftijd van 54, 56 en 58 jaar. Overeenkomstig deze oorspronkelijke pensioenregeling werden de meeste rijkswachters (en militairen) ambtshalve op pensioen gesteld vóór zij de leeftijd van 60 jaar hadden bereikt³⁹.

³⁶ *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 2405/1, 11.

³⁷ *B.S.* 5 januari 1999.

³⁸ *B.S.* 29 augustus 1923

³⁹ *Parl. St. Kamer* 2000-01, nr. 1112/4, 4.

36. Voor de personeelsleden van de gemeentelijke politie en van de gerechtelijke politie golden geen bijzondere bepalingen. Zij konden dus, overeenkomstig het gemeen recht, ofwel op de leeftijd van 65 jaar op pensioen gaan (met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen) ofwel gebruik maken van de mogelijkheid om op de leeftijd van 60 jaar met vervroegd pensioen te gaan (met toepassing van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen).

(b) *Wet van 30 maart 2001: eenvormig politiestatuut, zonder afbreuk te doen aan rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen*

(i) *Algemeen*

37. In uitvoering van het “Octopusakkoord”, werd door de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst⁴⁰ (“wet van 7 december 1998”) een eenvormig statuut voor de rijkswacht, de gemeentelijke politie en de gerechtelijke politie gecreëerd. Deze drie politiediensten werden door de wet van 7 december 1998 geïntegreerd in een eengemaakte politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (lokale en federale politie).

Binnen de eengemaakte politiedienst maakt de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden (“wet van 30 maart 2001”) vervolgens nog een onderscheid tussen personeelsleden van het “operationeel kader” en personeelsleden van het “administratief en logistiek kader”:

- Het “operationeel kader” bestaat uit politieambtenaren die in drie kaders zijn verdeeld: het basiskader, het middenkader en het officierskader. Het operationeel kader kan bovendien een kader van agenten van politie omvatten (art. 117, eerste en tweede lid van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst)⁴¹.
- Personeelsleden van het “administratief en logistiek kader” (door verzoekende partijen aangeduid als ‘CALOG’) hebben in beginsel geen bevoegdheid inzake bestuurlijke en gerechtelijke politie (art. 118, eerste lid van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst).

38. Naar aanleiding van de creatie van dit eenvormig statuut dienden de uiteenlopende pensioenregelingen van de gerechtelijke politie, de gemeentelijke politiekorpsen en de gerechtelijke politie te worden geïntegreerd in een eenvormig statuut. De wet van 30 maart 2001 betreffende het

⁴⁰ B.S. 5 januari 1999.

⁴¹ Naar deze bepaling wordt ook verwezen door art. 2, 2° van de wet van 30 maart 2001.

pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden⁴² (hierna “wet van 30 maart 2001”) beoogde daarom een eengemaakt pensioenstatuut te creëren voor de geïntegreerde politie. Deze wet is deels gebaseerd op het sociaal akkoord over de politiehervorming (“politieakkoord”) dat in 2000 met representatieve vakorganisaties werd gesloten.

39. Zoals blijkt uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 30 maart 2001, werd geopteerd voor een nieuw pensioenstelsel dat tegelijkertijd sociaal aanvaardbaar en betaalbaar is⁴³:

“Dit wetsontwerp vormt het sluitstuk in de realisatie van een eenvormig statuut voor de leden van de geïntegreerde politiediensten bedoeld in de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus. (...)

Door voornoemde wet van 7 december 1998 worden de rijkswacht, de gemeentelijke politiekorpsen en de gerechtelijke politie bij de parketten samengevoegd tot één geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op een lokaal en een federaal niveau. De afgeschafte politiekorpsen hebben thans elk hun eigen pensioenregeling. (...) Krachtens de Nieuwe Gemeentewet genieten de leden van de gemeentelijke politiekorpsen in principe de pensioenregeling die van toepassing is op de rijksambtenaren, maar het overeenkomstig die regeling berekende pensioen wordt met één vijfde verhoogd voor de gemeentelijke politieambtenaren die hun loopbaan in die hoedanigheid beëindigen. (...) De leden van de rijkswacht genieten de pensioenregeling ingesteld door de bij koninklijk besluit nr. 16020 van 11 augustus 1923 samengeordende wetten op de militaire pensioenen. Deze regeling vertoont grote verschillen met voornoemde pensioenregelingen, zowel op het vlak van de pensioengerechtigde leeftijd als op het vlak van de berekening van het pensioenbedrag.

Deze uiteenlopende pensioenregelingen worden door dit ontwerp vervangen door een nieuw, enig pensioenstelsel voor de leden van de geïntegreerde politiediensten dat tegelijkertijd sociaal aanvaardbaar en betaalbaar is en dat zich bovendien maximaal integreert in de reeds bestaande wetgeving inzake de pensioenen van de openbare sector.”

40. De wet van 30 maart 2001 streefde ernaar om geen afbreuk te doen aan de rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen, die na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten immers kunnen kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut en de daaraan verbonden pensioenregeling⁴⁴:

“Wegens de verschillen in de pensioenregelingen waaraan de naar de geïntegreerde

⁴² B.S. 18 april 2001.

⁴³ Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112/1, 3.

⁴⁴ Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112/1, 3-4.

politiediensten overgehevelde leden van de afgeschafte politiekorpsen onderworpen waren, bevat dit voorstel veel overgangsmaatregelen die tot doel hebben de overgang van deze personeelsleden naar de nieuwe pensioenregeling van de leden het operationeel kader of van het administratief en logistiek kader van de geïntegreerde politiediensten zo geleidelijk mogelijk te laten verlopen. Dit ontwerp doet op geen enkele wijze afbreuk aan de rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen. Zij kunnen na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten immers kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut en de daaraan verbonden pensioenregeling."

41. Aan de doelstelling om op geen enkele wijze afbreuk te doen aan de rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen is uitvoering gegeven door art. 14, eerste lid van de wet van 30 maart 2001, dat bepaalt dat het rustpensioenstelsel van deze wet slechts van toepassing is op personeelsleden die hun ambt bij de politiediensten neerleggen indien ze niet opteerden voor het behoud van het oud statuut dat op hen van toepassing was voor de inwerkingtreding van het nieuw eenvormig politiestatuut:

"De personen die hun ambt bij de politiediensten neerleggen en die, overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 236, tweede lid, 242, tweede lid, of 243, derde lid, van de wet van 7 december 1998, of overeenkomstig artikel 12, tweede lid, van de wet van 27 december 2000 houdende diverse bepalingen met betrekking tot de rechtspositie van het personeel van de politiediensten, beslist hebben onderworpen te blijven aan de wetten en reglementen die van toepassing zijn op de personeelscategorie waartoe zij vóór hun overgang naar de politiediensten behoorden, evenals de personen die hun ambt bij de politiediensten hebben neergelegd vóór 1 april 2001, blijven onderworpen aan de pensioenregelgeving die op hen van toepassing was vóór die overgang, rekening houdend met de wijzigingen die deze bepalingen zouden hebben ondergaan of zouden ondergaan."

42. Dezelfde doelstelling (geen afbreuk doen aan de rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen) is voorts gerealiseerd door artikel 10 van de wet van 30 maart 2001. Op grond van deze bepaling kunnen personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht, blijven genieten van de bijzondere leeftijdsgrenzen die golden op grond van hun oud statuut.

(ii) *Bijzondere leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden die afwijken van de leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden voor vervroegde oppensioenstelling van art. 46 van de wet van 15 mei 1984*

43. De wet van 30 maart 2001 voorziet bijzondere leeftijdsgrenzen die afwijken van de leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling bepaald door artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 voor bepaalde categorieën van het personeel van de politiediensten. Bepaalde categorieën van

personeelsleden van de politie kunnen gebruik maken van het recht op vervroegd pensioen voor de leeftijd van 60 jaar (de leeftijdsgrens bepaald door art. 46 van de wet van 15 mei 1984).

44. Ter zake geldt *een basisregel* voor alle personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten en *een tijdelijke overgangsmaatregel* voor personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht:

- Als basisregel geldt dat personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie op 58 jaar op pensioen kunnen gaan op voorwaarde dat zij ten minste twintig pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen (art. 5 van de wet van 30 maart 2001).
- Als overgangsmaatregel geldt dat personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht preferentiële leeftijdsgrenzen van 54, 56 of 58 jaar kunnen blijven genieten – i.e. de zogenaamde “gevrijwaarde pensioenleeftijd” (art. 10 van de wet van 30 maart 2001).

45. Deze twee bepalingen zullen hieronder worden besproken.

Voorafgaand dient te worden opgemerkt dat de betrokken personeelsleden niet automatisch op deze bijzondere leeftijdsgrenzen op pensioen gesteld worden. De aanvraag voor de inruststelling zal bij de werkgever (de lokale of de federale politie) moeten ingediend worden. Daarnaast moet de uitkering bij de Pensioendienst voor de overheidssector (PDOS) worden aangevraagd⁴⁵.

- (A) Basisregel: personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie kunnen op 58 jaar op pensioen

46. De basisregel dat personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie op 58 jaar op pensioen kunnen gaan, geldt op grond van art. 5 van de wet van 30 maart 2001, dat bepaalt:

“In afwijking van artikel 46, eerste lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, kan aan de personeelsleden van het

⁴⁵ Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112-4, 9. De PDOS is opgericht op 1 januari 2006 en is de rechtsopvolger van de Administratie der Pensioenen.

operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie, op hun verzoek, een pensioen verleend worden op de eerste dag van de maand die volgt op die waarin zij de volle leeftijd van 58 jaar hebben bereikt, of op de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de stopzetting van hun functies indien deze zich later voordoet, op voorwaarde dat zij ten minste twintig pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen.

Het eerste lid is niet van toepassing op aanvragen om uitgesteld pensioen, noch op aanvragen om onmiddellijk pensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar.

Voor de personeelsleden die, met toepassing van het eerste lid, vragen om vóór de leeftijd van 60 jaar gepensioneerd te worden, wordt de in artikel 2, tweede lid, van de wet van 14 april 1965 tot vaststelling van een zeker verband tussen de onderscheiden pensioenregelingen van de openbare sector bedoelde minimumleeftijd vastgesteld op 58 jaar.”

47. Art. 5 van de wet van 30 maart 2001 voorziet enkel een uitzondering voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie. Personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader en personeelsleden van het administratief en logistiek kader zijn aldus van deze uitzonderingsbepaling uitgesloten, waardoor voor deze categorieën van personen enkel de gewone regel van art. 46 van de wet van 15 mei 1984 geldt.

Schematisch geldt op grond van art. 5 van de wet van 30 maart 2001 aldus de volgende basisregel voor de leeftijd van oppensioenstelling van het politiepersoneel⁴⁶:

Personeelsleden	Leeftijdsgrens
- de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader; - de personeelsleden van het administratief en logistiek kader;	60 jaar
- de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van agenten	58 jaar

48. De wetgever heeft die keuze voor een lagere pensioengerechtigde leeftijd voor het basis- en middenkader verantwoord door het feit dat “de personeelsleden die op de leeftijd van 58 jaar op

⁴⁶ C. DE BOLLE, J. DE BONDT, A. LINERS en C. MAES, *Zakboekje Politiestatuut 2009*, Kluwer, 2008, 308.

pensioen kunnen gaan, in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen"⁴⁷. De leden van het basis- en middenkader staan immers in grotere mate in de praktijk, moeten vaker nacht- en weekendprestaties verrichten en worden tijdens de uitvoering van hun werk meer aan fysieke inspanningen onderworpen.

49. Tegen art. 5 (en andere bepalingen) van de wet van 30 maart 2001 werden in 2001 vernietigingsberoepen ingesteld voor het Grondwettelijk Hof. Uw Hof deed uitspraak over de grondwettigheid van de wet van 30 maart 2001 in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002, waarin deze beroepen werden verworpen.

Wat art. 5 van de wet van 30 maart 2001 betreft, werd door verzoekende partijen aangevoerd dat personeelsleden van het officierskader zouden worden gediscrimineerd t.a.v. personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten, aangezien personeelsleden van het officierskader met toepassing van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 pas vanaf 60 jaar hun pensioen kunnen opnemen.

Uw Hof verwierp het verzoek tot vernietiging van art. 5 van de wet van 30 maart 2001 op grond van de volgende argumenten:

"B.6.2. De wetgever heeft die keuze voor het verschil in pensioengerechtigde leeftijd tussen de twee voormelde categorieën verantwoord door het feit dat « de personeelsleden die op de leeftijd van 58 jaar op pensioen kunnen gaan, in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen » (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 9).

B.6.3. De overwegingen dat de leden van het basiskader in grotere mate in de praktijk staan, vaker ertoe worden gebracht nacht- en weekendprestaties te verrichten en gedurende het werk meer aan fysieke inspanningen worden onderworpen, steunen niet op een kennelijk onredelijke beoordeling.

B.6.4. De verzoeker in de zaak nr. 2272 doet ook nog gelden dat artikel 10 van de bestreden wet zelf in tegenspraak zou zijn met de doelstelling die de wetgever in artikel 5 van de wet nastreeft, doordat voor de agenten van de voormalige rijkswacht wordt voorzien in een overgangsregel die het mogelijk maakt agenten die tot het officierskader behoren, een pensioen te verlenen vóór agenten van het basiskader.

B.6.5. Vóór hun integratie in de nieuwe politie waren de rijkswachters onderworpen aan de pensioenregeling ingevoerd bij de bij koninklijk besluit van 11 augustus 1923 gecoördineerde wetten op de militaire pensioenen. Door de op 30 april 1999 in dienst zijnde personeelsleden de mogelijkheid te bieden op eigen verzoek met pensioen te gaan

⁴⁷ Parl. St., Kamer, 2000-01, nr. 1112/1, 9.

vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling vanwege het bereiken van de leeftijdsgrens ambtshalve in ruste zouden worden gesteld, wou de Regering rekening houden met de rechtmatige verwachtingen van die rijkswachters door, als gevolg van hun overgang naar het nieuwe statuut, hen niet het voordeel te ontfangen van een bepaling die gunstiger is in het oude statuut (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 14).

B.6.6. De omstandigheid dat artikel 10 van de bestreden wet een regeling in stand houdt die verschilt van de bij artikel 5 van de wet ingevoerde regeling, maakt de in dat artikel 5 bedoelde maatregel niet kennelijk onredelijk.

B.6.7. Het middel dient te worden verworpen.”

Uw Hof stelde aldus:

- dat de overweging van de wetgever dat de leden van het basis- en middenkader in grotere mate in de praktijk staan, vaker ertoe worden gebracht nacht- en weekendprestaties te verrichten en gedurende het werk meer aan fysieke inspanningen worden onderworpen, het verschil in pensioengerechtigde leeftijd in vergelijking met personeelsleden van het officierskader kan verantwoorden;
 - dat de omstandigheid dat het mogelijk is dat bepaalde agenten die tot het officierskader behoren, op pensioen kunnen gaan vóór agenten van het basis- en middenkader op basis van artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 (dus vóór de leeftijd van 58 jaar), geen afbreuk doet aan het redelijk verantwoord karakter van de maatregel van art. 5 van de wet van 30 maart 2001, op grond waarvan de leden van het basiskader op 54, 56 of 58 jaar op pensioen kunnen gaan.
- (B) Overgangsmaatregel: bijzondere leeftijdsgrenzen voor personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht

50. Art. 10 van de wet van 30 maart 2001 voorziet in een overgangsmaatregel voor personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht.

51. De in art. 10 van de wet van 30 maart 2001 bedoelde rijkswachters genoten voorheen van preferentiële leeftijdsgrenzen van 54, 56 en 58 jaar op grond van het koninklijk besluit nr. 16020 van 11 augustus 1923 samengeordende wetten op de militaire pensioenen (“KB van 11 augustus 1923”) – zie hoger, randnr. 35. Op grond van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 kunnen deze personeelsleden blijven genieten van de preferentiële leeftijdsgrenzen van 54, 56 of 58 jaar.

52. Art. 10 van de wet van 30 maart 2001 (als onderdeel van hoofdstuk IV “Overgangsbepalingen” van deze wet) luidt als volgt:

“In afwijking van artikel 46, eerste lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, kan aan de personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht, op hun verzoek, een pensioen verleend worden op de eerste dag van het trimester dat volgt op dit waarin zij de in het tweede of derde lid bepaalde leeftijd bereiken, of op de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de stopzetting van hun functies indien deze zich later voordoet, op voorwaarde dat zij ten minste twintig pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen.

De in het eerste lid bedoelde leeftijd wordt vastgesteld op:

1° 54 jaar voor de personeelsleden die titularis zijn van een graad van hetzij:

a) het officierskader van het operationeel kader, bezoldigd in de weddeschaal O1, O2, O3, O4, O4bis, O2ir, O3ir, O4ir of O4bisir en die met ingang van 1 april 2001 in een van deze weddeschalen werden ingeschaald;

b) niveau A van het administratief en logistiek kader, bezoldigd in de weddeschaal AA2, AA3 of A2A;

2° 56 jaar voor de personeelsleden die titularis zijn van een graad van hetzij:

a) het basis- of middenkader van het operationeel kader;

b) het officierskader van het operationeel kader, bezoldigd in de weddeschaal O1, O2, O3, O4, O4bis, O2ir, O3ir, O4ir of O4bisir en die niet met ingang van 1 april 2001 in een van deze weddeschalen werden ingeschaald;

c) het officierskader van het operationeel kader, bezoldigd in de weddeschaal O5, O6, O5ir of O6ir;

d) de niveaus B, C, of D van het administratief en logistiek kader;

e) (niveau A van het administratief en logistiek kader, bezoldigd in de weddeschaal AA4, AA5, A3A of A4A;

3° 58 jaar voor de personeelsleden die titularis zijn van een graad van hetzij :

a) het officierskader van het operationeel kader, bezoldigd in de weddeschaal O7;

b) niveau A van het administratief en logistiek kader, bezoldigd in de weddeschaal A5A.

In afwijking van het tweede lid, 1°, a), wordt de in het eerste lid bedoelde pensioenleeftijd op 56 jaar vastgesteld voor de personeelsleden met een graad van het officierskader van het operationeel kader, bezoldigd volgens de weddeschaal O2, die met ingang van 1 april 2001 in die weddeschaal werden ingeschaald en die, voor ze naar de politiediensten overstapten, de graad hadden van adjudant of van adjudant-chef bij de rijkswacht en de uitkering ontvingen als bedoeld in artikel 29, § 1, tweede lid, van het koninklijk besluit van 24 oktober 1983 betreffende het geldelijk statuut van het rijkswachtpersoneel.

Voor de toepassing van het tweede en het derde lid wordt de bij het koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten vastgestelde weddeschaal in aanmerking genomen die, rekening houdend met zijn anciënniteit, overeenstemt met de graad waarin het personeelslid vast is benoemd, ongeacht de bezoldiging die het personeelslid werkelijk geniet.

Voor de personeelsleden die, met toepassing van de wet van 17 november 1998 houdende integratie van de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie en de spoorwegpolitie in de rijkswacht, als gewezen lid van een dezer bijzondere politiekorpsen zijn overgegaan naar het operationeel korps van de rijkswacht, wordt de datum van 30 april 1999 in het eerste lid vervangen door 1 december 2000.

Dit artikel is niet van toepassing op aanvragen om uitgesteld pensioen, noch op aanvragen om onmiddellijk pensioen vanaf de leeftijd van 60 jaar.

Voor de personeelsleden die, met toepassing van dit artikel, vragen om vóór de leeftijd van 60 jaar gepensioneerd te worden, wordt de in artikel 2, tweede lid, van voormelde wet van 14 april 1965 bedoelde minimumleeftijd vastgesteld op 58 jaar.

In afwijking van het vorige lid wordt de minimumleeftijd van 58 jaar vervangen door 54 jaar of 56 jaar voor de personeelsleden respectievelijk bedoeld in het tweede lid, 1° of 2°, voor wat betreft de inaanmerkingneming van diensten en perioden waarvoor het aandeel in de last van het enig rustpensioen wordt gedragen door de Staatskas, door N.M.B.S. Holding of door de Brussels International Airport Company."

53. Bij wijze van overgangsmaatregel laat artikel 10 de personeelsleden die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht dus toe om, op eigen verzoek, op pensioen te worden gesteld vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling ambtshalve op rust zouden gesteld zijn wegens het bereiken van de leeftijdsgrens. Daartoe gelden wel drie voorwaarden:

- De betrokken personeelsleden moeten op 30 april 1999 onderworpen zijn geweest aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen geweest zijn om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht.
- De betrokken personeelsleden moeten ten minste 20 pensioenaanspraakverlenende dienstjaren

gepresteerd hebben⁴⁸.

- De personeelsleden moeten ten minste tot op de in artikel 10, tweede lid, bepaalde leeftijd in dienst gebleven zijn (met name 54, 56 of 58 jaar). De personeelsleden die de politiediensten vóór het bereiken van deze minimumleeftijd verlaten, zullen pas vanaf de leeftijd van 60 jaar het uitgesteld pensioen kunnen bekomen, overeenkomstig de algemene bepaling van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984⁴⁹.

54. Schematisch geldt op grond van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 aldus de volgende regel inzake de leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling van het politiepersoneel dat voorheen deel uitmaakte van de rijkswacht⁵⁰:

Inschaling	Leeftijdsgrens
- het officierskader van het operationeel kader ingeschaald op 1 april 2001 in 01, 02(ir), 03(ir), 04(ir) of 04bis(ir); - de niveaus A van het administratief en logistiek kader, bezoldigd in de klasse A1 of A2;	54 jaar
- het basis- of middenkader van het operationeel kader; - personeelsleden van het officierskader van het operationeel kader die vanaf 1 april 2001 zijn ingeschaald in 02 en die de graad hadden van adjudant of adjudant-chef bij de voormalige rijkswacht; - het officierskader van het operationeel kader ingeschaald op latere datum dan 1 april 2001 in 01, 02(ir), 03(ir), 04(ir) of 04bis(ir); - het officierskader van het operationeel kader bezoldigd in 05, 05(ir), 06 of 06(ir); - de niveaus B,C of D van het administratief en logistiek kader; - de niveaus A van het administratief en logistiek kader, bezoldigd in de klasse A3;	56 jaar
- het officierskader van het operationeel kader bezoldigd in 07; - de niveaus A van het administratief en logistiek kader, bezoldigd in de klasse A4.	58 jaar

⁴⁸ Met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen. Deze regeling is eveneens van toepassing op de gewezen militairen die bij de rijkswacht gedetacheerd waren.

⁴⁹ *Parl. St. Kamer* 2000-01, nr. 1112/1, 17.

⁵⁰ C. DE BOLLE, J. DE BONDT, A. LINERS en C. MAES, *Zakboekje Politiestatuut 2009*, Kluwer, 2008, 309.

55. Deze indeling van de leeftijdsgrenzen voor vervroegd pensioen voor de verschillende politiegraden stemt volledig overeen met de indeling van de leeftijdsgrenzen voor vervroegd pensioen voor de verschillende afgeschafte rijkswachtergraden, zoals blijkt uit de parlementaire voorbereiding bij de wet van 30 maart 2001⁵¹:

“Alle gewezen rijkswachters en militairen bekomen na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten evenwel één van de – in aantal beperkte – nieuwe graden van de geïntegreerde politiediensten. De koppeling van de leeftijdsgrenzen die gelden voor de afgeschafte rijkswachtergraden aan de nieuwe politiegraden, wordt in artikel 10, tweede lid, gerealiseerd. Om de minimumleeftijd voor het bekomen van het vervroegd pensioen op eigen verzoek te bepalen, wordt een onderscheid gemaakt naargelang het kader waarvan het personeelslid bij de geïntegreerde politiediensten deel uitmaakt, de graad die hij bekleedt of het niveau waartoe hij behoort en de weddenschaal waarop hij aanspraak kan maken. Deze gegevens dienen beschouwd te worden op het ogenblik waarop het personeelslid zijn ambt neerlegt.”

56. De overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 werd verantwoord in de parlementaire voorbereiding bij deze wet.

Daarbij werd erop gewezen dat rijkswachters en militairen die overgingen naar de geïntegreerde politiediensten en geen gebruik maakten van de mogelijkheid van art. 14 van de wet van 30 maart 2001 om hun statuut te behouden, zonder de overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 slechts een vervroegde pensionering konden bekomen vanaf de leeftijd van 58 of 60 jaar, terwijl het merendeel van deze personeelsleden op grond van hun oorspronkelijke pensioenregeling al vóór deze leeftijd recht hadden op vervroegd pensioen⁵²:

“De gewezen rijkswachters en militairen die overgaan naar de geïntegreerde politiediensten vielen vóór hun overgang onder de pensioenregeling ingesteld door de samengeordende wetten op de militaire pensioenen. Deze pensioenregeling kunnen zij, zoals bepaald in artikel 14, behouden indien zij na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten, binnen de daartoe gestelde termijnen, opteren voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut van rijkswachter of militair. Indien zij bij het neerleggen van hun ambt evenwel volledig onderworpen zijn aan de bepalingen die het statuut of de rechtspositie vastleggen van de leden van het operationeel kader of van het administratief

⁵¹ Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112/1, 16.

⁵² Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112/1, 14. Ook in de rechtsleer wordt benadrukt dat de verantwoording van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 erin bestaat dat de meeste gewezen rijkswachters die overgaan naar de geïntegreerde politiediensten zouden in hun oorspronkelijke pensioenregeling immers vóór de leeftijd van 60 jaar of 58 jaar gepensioneerd geworden zijn (P. BARET, “Acht jaar evolutie in de pensioenregeling voor de ambtenaren (1996-2003)”, TSR 2003, nr. 4, 528).

en logistiek kader van de politiediensten, worden zij in principe onderworpen aan de pensioenregeling vervat in Hoofdstuk II, dat een vervroegde pensionering op eigen verzoek, naargelang het kader waartoe zij behoren, slechts toelaat vanaf de leeftijd van 60 jaar of 58 jaar. In hun oorspronkelijke pensioenregeling zou het merendeel van deze personeelsleden daarentegen vóór de leeftijd van 60 jaar of 58 jaar gepensioneerd geworden zijn, met name zodra zij de leeftijdsgrens zouden bereikt hebben.”

De overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 werd daarom gerechtvaardigd door de vereiste om rekening houdende met de rechtmatige pensioenverwachtingen van voormalige rijkswachters⁵³:

“Rekening houdende met hun rechtmatige pensioenverwachtingen, heeft de Regering geoordeeld dat deze personeelsleden bezwaarlijk verplicht kunnen worden om te kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut – met alle nadelen inzake verloning en bevorderingsmogelijkheden – indien zij op de in hun oorspronkelijk statuut bepaalde leeftijdsgrens op pensioen wensen te gaan, te meer daar dit bovendien zou indruisen tegen de doelstellingen van het «Octopusakkoord».

Bij wijze van overgangsmaatregel laat artikel 10 de personeelsleden die op 30 april 1999 in dienst waren dan ook toe om, op eigen verzoek, gepensioneerd te worden vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling ambtshalve op rust zouden gesteld zijn wegens het bereiken van de leeftijdsgrens, op voorwaarde dat zij ten minste 20 pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen zoals bedoeld in artikel 46 van de wet van 15 mei 1984. De personeelsleden die op 30 april 1999 op hun verzoek als militair tewerkgesteld waren in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht worden voor de toepassing van deze overgangsmaatregel behandeld als leden van het operationeel korps van de rijkswacht met dezelfde graad. Deze personeelsleden kunnen derhalve pas vanaf de in artikel 10, tweede lid, bepaalde minimumleeftijd op pensioen gaan, ook al zouden zij overeenkomstig hun oorspronkelijke pensioenregeling op een nog lagere leeftijd ambtshalve gepensioneerd geworden zijn wegens het bereiken van de leeftijdsgrens.

Dit artikel wijkt uitsluitend af van artikel 46, eerste lid, van de wet van 15 mei 1984; de overige leden van die bepaling blijven onverminderd van toepassing op de personeelsleden die het pensioen aanvragen met toepassing van artikel 10.”

57. Tegen art. 10 (en andere bepalingen) van de wet van 30 maart 2001 werden vernietigingsberoepen ingesteld voor het Grondwettelijk Hof. Uw Hof deed uitspraak over de grondwettigheid van de wet van 30 maart 2001 in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002,

⁵³ Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112/1, 14-15.

waarin deze beroepen werden verworpen.

58. Een eerste onderscheid ingesteld door art. 10 van de wet van 30 maart 2001 dat door Uw Hof grondwettig werd geacht, betrof het onderscheid tussen de leden van het operationeel korps van de voormalige rijkswacht, op grond van het kader waartoe zij behoren.

Er werd door een aantal verzoekende partijen aangevoerd dat het onderscheid dat art. 10 van de wet van 30 maart 2001 creëert tussen de leden van het operationeel korps van de voormalige rijkswacht, door met name de pensioenleeftijd te bepalen naargelang van het kader waartoe zij behoren, niet redelijk verantwoord zou zijn in het licht van de doelstelling van de wetgever die erin zou bestaan rekening te houden met de hoge beroepsrisico's, de sociale ongemakken en de bijzondere fysieke vereisten die aan die personeelsleden gesteld worden.

Uw Hof verwierp het verzoek tot vernietiging van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 op grond van de volgende argumenten:

“B.7.2. Aangaande artikel 10 van de wet vermeldt de parlementaire voorbereiding dat, rekening houdende met de rechtmatige pensioenverwachtingen van de leden van de voormalige rijkswacht, « de Regering [heeft] geoordeeld dat deze personeelsleden bezwaarlijk verplicht kunnen worden om te kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut [...] indien zij op de in hun oorspronkelijk statuut bepaalde leeftijdsgrens op pensioen wensen te gaan [...] » (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 14). Artikel 10 was bedoeld om de op 30 april 1999 in dienst zijnde personeelsleden de mogelijkheid te bieden op eigen verzoek met pensioen te gaan vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling wegens het bereiken van de leeftijdsgrens ambtshalve in ruste zouden worden gesteld, teneinde hen niet te verplichten voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut te kiezen, indien zij op de daarin vastgelegde leeftijdsgrens met pensioen wilden gaan.

B.7.3. In het kader van een overgangsmaatregel is het niet onredelijk voor de voormalige rijkswachters en militairen een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als zijnde een aspect van hun statuut.

B.7.4. De grieven kunnen niet worden aangenomen.”

Uw Hof stelde aldus dat de mogelijkheid voorzien door art. 10 van de wet van 30 maart 2001 voor de leden van de voormalige rijkswacht om op eigen verzoek met pensioen te gaan vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling daar recht op zouden hebben, om hen zo niet te verplichten voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut te kiezen, redelijk kon worden verantwoord. Art. 10 van de wet van 30 maart 2001 kan dan ook worden gerechtvaardigd in het licht van de doelstelling om voormalige rijkswachters en militairen bij wijze van overgangsmaatregel een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect

van hun statuut.

59. Een tweede onderscheid ingesteld door art. 10 van de wet van 30 maart 2001 dat door Uw Hof grondwettig werd geacht, betrof het onderscheid tussen de in art. 10 beoogde personeelsleden van de rijkswacht en de van de andere politiediensten afkomstige personeelsleden.

M.b.t. art. 10 van de wet van 30 maart 2001 werd met name door een aantal verzoekende partijen aangevoerd dat deze bepaling een discriminatoir verschil in behandeling in het leven zou roepen tussen, enerzijds, de personeelsleden die op 30 april 1999 of op 1 december 2000 aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht waren onderworpen of als militair waren aangewezen om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht en, anderzijds, de van de van andere politiediensten afkomstige personeelsleden, omdat de van andere politiediensten afkomstige personeelsleden niet kunnen genieten van bijzondere preferentiële leeftijdsgrenzen van art. 10 van de wet van 30 maart 2001.

Uw Hof verwierp het verzoek tot vernietiging van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 op grond van de volgende argumenten:

“B.8.3. Zoals het Hof al in B.6.5 heeft aangegeven, wou de wetgever, door op het vlak van de pensioengerechtigde leeftijd een overgangsregeling in het voordeel van de voormalige rijkswachters en militairen in te voeren, rekening houden met hun rechtmatige verwachtingen door, als gevolg van de overgang naar het nieuwe statuut, hen niet het voordeel te ontfangen van een bepaling die gunstiger is in het oude statuut. De leden die van de gerechtelijke politie of van de gemeentepolitie afkomstig zijn, konden niet dezelfde verwachtingen hebben, aangezien zij volgens de regeling waaraan zij vóór de wet van 30 maart 2001 onderworpen waren, pas op de leeftijd van 65 of 60 jaar met pensioen konden gaan, met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen en van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

B.8.4.1. De datum die de wetgever voor de toepassing van de overgangsregeling op de voormalige rijkswachters in aanmerking heeft genomen, wordt eveneens betwist door dezelfde verzoekende partijen. Afgezien van het feit dat hij tot gevolg zou hebben dat een parallelle pensioenregeling wordt ingevoerd in zoverre de overgangsbepaling gedurende 35 jaar van toepassing kan zijn, zou hij in tegenspraak zijn met de door de wetgever nagestreefde doelstelling, aangezien rijkswachters die enkele jaren geleden hun loopbaan zijn begonnen, zich niet in dezelfde situatie van rechtmatige verwachtingen bevinden (A.6.1.2 en A.8.1.1).

B.8.4.2. Artikel 10 van de bestreden wet maakt de erbij ingevoerde overgangsregeling van toepassing op de personeelsleden die op 30 april 1999 aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht waren onderworpen of als militair waren aangewezen om te dienen

in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet volgt dat de keuze van die datum wordt verantwoord door het feit dat de personeelsleden werden geacht op 1 mei 1999 kennis te hebben gehad van de overgang van de rijkswacht naar de geïntegreerde politiediensten zoals bepaald in de wet van 7 december 1998 en de eventuele wijzigingen van hun statuut en hun pensioenstelsel die hiermee gepaard konden gaan. De wetgever heeft ook nog verduidelijkt dat de datum van 30 april 1999 overeenstemt met de datum waarop de eerste fase van de onderhandelingen met de vakverenigingen over het eenheidsstatuut van de leden van de geïntegreerde politiediensten werd afgesloten (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 15). De keuze van de datum wordt redelijk verantwoord door de gegevens die in de parlementaire voorbereiding worden vermeld. De omstandigheid dat de overgangsbepaling uitwerking zou kunnen hebben gedurende een termijn die, volgens de verzoekende partijen, tot 35 jaar zou kunnen belopen, volgt uit het doel zelf van de bestreden bepalingen, aangezien het pensioen van de personeelsleden pas op het einde van een loopbaan die een groot aantal jaren kan beslaan, wordt verleend.

B.9. De grieven kunnen niet worden aangenomen."

Uw Hof stelde aldus:

- dat de doelstelling van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 erin bestond rekening te houden met de rechtmatige verwachtingen van rijkswachters, door hen als gevolg van de overgang naar het nieuwe statuut, niet het voordeel te ontfangen van een bepaling die gunstiger is in het oude statuut;
- dat de personeelsleden die van de gerechtelijke politie of van de gemeentepolitie afkomstig zijn, niet dezelfde verwachtingen inzake pensioen konden hebben als rijkswachters, aangezien zij volgens de regeling waaraan zij vóór de wet van 30 maart 2001 onderworpen waren, pas op de leeftijd van 65 of 60 jaar met pensioen konden gaan, met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen en van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen;
- dat de datum van inwerkingtreding van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 wordt verantwoord door het feit dat de personeelsleden werden geacht op 1 mei 1999 kennis te hebben gehad van de overgang van de rijkswacht naar de geïntegreerde politiediensten en de eventuele wijzigingen van hun statuut en hun pensioenstelsel die hiermee gepaard konden gaan;
- dat de omstandigheid dat de overgangsbepaling uitwerking zou kunnen hebben gedurende een termijn die tot 35 jaar zou kunnen belopen, volgt uit het doel zelf van de overgangsregeling van art. 10 van de wet van 30 maart 2001, aangezien het pensioen van de personeelsleden die van de rijkswacht afkomstig zijn pas wordt verleend op het einde van een loopbaan die een groot aantal jaren kan beslaan.

- (c) *Wetten van 28 december 2011 en 13 december 2012: betreffende de verhoging van de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren, met behoud van o.m. de basisregel en de overgangsregel van de wet van 30 maart 2001 voor bepaalde leden van de geïntegreerde politie*

60. Art. 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, omschrijft het toepassingsgebied van de maatregel van art. 46 van de wet van 15 mei 1984 inzake de verhoging van de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren (zie hoger, randnr. 17).

Artikel 88 van de wet van 28 december 2011 luidt als volgt:

“Niettegenstaande elke andere wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling zijn de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vermeld in artikel 46, § 1, eerste lid, 1°, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen toepasselijk op elke persoon wiens pensioen bedoeld wordt in artikel 38 van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen of artikel 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector.

Het eerste lid doet geen afbreuk aan de voorwaarden inzake duur van de diensten en aan de preferentiële leeftijdsgrenzen van de oppensioenstelling bepaald:

- voor het rijdend personeel van de NMBS-Holding;*
- voor de geïntegreerde politie;*
- voor de militairen;*
- voor de gewezen militairen bedoeld in artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden, in artikel 5bis van de wet van 25 februari 2003 houdende de inrichting van de functie van veiligheidsbeambte met het oog op de uitvoering van taken die betrekking hebben op de politie van hoven en rechtbanken en de overbrenging van gevangenen, in artikel 10 van de wet van 16 juli 2005 houdende de overplaatsing van sommige militairen naar een openbare werkgever en in artikel 194 van de wet van 28 februari 2007 tot vaststelling van het statuut van de militairen van het actief kader van de Krijgsmacht.*

In afwijking van het eerste lid worden de personen die zich op eigen aanvraag op 1 januari 2012 in een voltijdse of deeltijdse disponibiliteit voorafgaand aan de oppensioenstelling bevinden of in een vergelijkbare situatie, op pensioen gesteld op de eerste dag van de maand die volgt op het verstrijken van de termijn van die disponibiliteit of van de ermee gelijkgestelde situatie. Deze datum kan evenwel niet gelegen zijn voor de eerste dag van de maand die volgt op de 60e verjaardag.

Het derde lid is eveneens van toepassing op de personen die bij hun werkgever een aanvraag om vóór 5 maart 2013 in een in datzelfde lid beoogde situatie te worden geplaatst hebben ingediend: 1° vóór 1 januari 2012; 2° of vanaf 1 januari 2012 op voorwaarde dat deze aanvraag door de werkgever werd ingewilligd vóór 5 maart 2012.”

De afwijkingen voorzien in het derde en vierde lid zijn niet meer van toepassing indien het personeelslid de disponibiliteit of de vergelijkbare situatie voortijdig beëindigt.

Het rijdend personeel bedoeld in het tweede lid zijn de personeelsleden die behoren tot het rijdend personeel bepaald door het pensioenreglement van de NMBS Holding zoals het van kracht was op 28 december 2011.

De Koning stelt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de lijst vast van de situaties die aanleiding geven tot de toepassing van de leden 3 en 4.”

61. Art. 88 van de wet van 28 december 2011 heeft het toepassingsgebied van het vervroegd pensioen op grond van art. 46 van de wet van 15 mei 1984 verruimd. (zie hoger, randnr. 17). Art. 88 bepaalt expliciet dat alle pensioenen in de zin van art. 38 van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen⁵⁴ (“wet van 5 augustus 1978”) en art. 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector⁵⁵ (“wet van 3 februari 2003”) onder het toepassingsgebied vallen van art. 46, §1, eerste lid, 1° van de wet van 15 mei 1984 (bepaling die artikel 2 van de wet van 13 december 2012 werd vervangen).

Ook pensioenen van de geïntegreerde politie vallen in beginsel onder het toepassingsgebied van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 (art. 38, 2°, h van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen).

62. Art. 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, doet evenwel geen afbreuk aan de voorwaarden inzake duur van de diensten en aan de preferentiële leeftijdsgrenzen van een aantal categorieën van personen. Voor de volgende twee categorieën van personen blijven met name ook na de inwerkingtreding van art. 2 van de wet van 13 december 2012 preferentiële leeftijdsgrenzen en voorwaarden inzake loopbaanduur gelden:

- de personeelsleden van het rijdend personeel van de NMBS Holding, de geïntegreerde politie, de militairen en voormalige militairen die in toepassing van bepaalde wetsbepalingen werden

⁵⁴ B.S. 17 augustus 1978.

⁵⁵ B.S. 13 maart 2003.

overgeplaatst: deze categorieën van personen kunnen blijven genieten van de loopbaanvoorwaarden en de preferentiële leeftijdsgrenzen op grond van bijzondere wetgeving;

- de personen die zich op 1 januari 2012 in een voltijdse of deeltijdse disponibiliteit voorafgaand aan de oppensioenstelling of in een vergelijkbare situatie bevonden, die daartoe vóór 1 januari 2012 een aanvraag bij hun werkgever hebben ingediend of die daartoe na 1 januari 2012 een aanvraag bij hun werkgever hebben ingediend mits deze de aanvraag voor 5 maart 2012 heeft ingewilligd: deze categorieën van personen worden op pensioen gesteld op de eerste dag van de maand die volgt op hun 60ste verjaardag.

63. Voor de verantwoording hiervoor, verwees de minister van pensioenen naar de overgangsmaatregelen die n.a.v. de politiehervorming in 2001 nog van kracht zijn en moeilijk opnieuw in vraag kunnen worden gesteld⁵⁶:

“De reden waarom de politie en de militairen momenteel zijn uitgesloten uit deze hervorming vloeit voort uit het feit dat het gaat om organen die instaan voor de veiligheid én die zeer recent grondige hervormingen in respectievelijk 2001 en 2007 hebben ondergaan. Deze hervormingen zijn gepaard gegaan met overgangsmaatregelen die nu nog van kracht zijn en vandaag moeilijk opnieuw in vraag kunnen worden gesteld. (...)”

Tevens werd gewezen op de noodzaak om de pensioenhervormingen geleidelijk door te voeren, aangezien de plotse afschaffing van alle bestaande verschillen een te grote ontwrichting voor de rechtsorde zou betekenen en ongewenste sociale en economische gevolgen zou hebben⁵⁷:

“Dit ontwerp beoogt de inspanningen gelijk te verdelen over de verschillende beroepscategorieën, rekening houdend met de reële verschillen die blijven bestaan én met de inspanningen die in een recent verleden reeds gevraagd werden van bepaalde beroepscategorieën. De wetgever maakt deze en tal van andere afwegingen om tot een evenwichtig geheel te komen waarbij via de weg van de geleidelijkheid bestaande onevenwichten weggewerkt worden. De plotse afschaffing van alle verschillen is niet verantwoord omdat dit een te grote ontwrichting voor de rechtsorde zou betekenen en ongewenste sociale en economische gevolgen zou hebben.

Bovendien blijven er verschillen bestaan tussen bepaalde beroepscategorieën die een verschillende pensioenwetgeving objectief verantwoorden. Het uitgangspunt van dit ontwerp is dat inzake de algemene principes een maximale eenvormigheid nagestreefd wordt. Dat is ook de reden waarom een aantal bijzondere stelsels, met name in het pensioenstelsel van de

⁵⁶ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/16, 11.

⁵⁷ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/16, 12.

werknemers afgeschaft worden en waarom een aantal specifieke doelgroepen in de publieke sector toegepast wordt. Dit ontwerp voorziet echter ook in tal van overgangsmaatregelen die de Koning toelaten om, na overleg met de sociale partners, besluiten op maat van de betrokken beroepscategorieën te nemen die beter aansluiten bij de realiteit van vandaag én die rekening houden met de hiervoor vermelde overwegingen.”

Daarnaast wordt door artikel 3 van de wet van 13 december 2012 verduidelijkt dat de uitzonderingscategorieën van artikel 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011 zowel recht hebben op het behoud van de ook voorheen al op hen toepasselijke preferentiële leeftijdsgrenzen voor oppensioenstelling als op het behoud van de ook voorheen al op hen toepasselijke loopbaanvoorwaarden (in de wet omschreven als “*de voorwaarden inzake duur van de diensten*”)⁵⁸. Het recht voor deze categorieën van personen om naast de preferentiële duur ook de preferentiële loopbaanvoorwaarden te behouden was reeds in de parlementaire voorbereiding van de wet van 28 december 2011 vermeld⁵⁹, maar werd toen niet uitdrukkelijk in deze wet ingeschreven⁶⁰:

“Naast de toevoeging van een vierde uitzonderingscategorie, wordt in dit tweede lid van artikel 88 van de wet van 28 december 2011 een verduidelijking aangebracht. Naast de vermelding van de ‘preferentiële leeftijdsgrenzen’, waarop voormelde categorieën een uitzondering uitmaken, wordt de vermelding van de ‘loopbaanvoorwaarden’ toegevoegd. In de huidige tekst van artikel 88 wordt deze laatste vermelding niet uitdrukkelijk weergegeven, wat tot verwarring aanleiding kan geven, niettegenstaande de memorie van toelichting bij de wet van 28 december 2011 uitdrukkelijk spreekt over loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen.”

- (d) ***Artikel 46, §§3/1-3/2 van de wet van 15 mei 1984: meer voordelige regels inzake de loopbaanduur die o.m. toepasselijk zijn op personeelsleden van de politie die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60 genieten***
- (i) *Toepasselijke tantièmes voor personeel van de politiediensten*

64. De wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden bepaalt voor welke categorieën van personeel van de politiediensten een preferentieel tantième van 1/50ste geldt. Daarbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de periode voor de inwerkingtreding van deze wet op 1 april 2001 en de periode erna.

⁵⁸ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 16-17.

⁵⁹ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/3, 19: “Het rijdend personeel van de NMBS-holding, het personeel van de geïntegreerde politie en de militairen worden momenteel niet beoogd door de maatregelen ter verhoging van de pensioenleeftijd en de loopbaan.”

⁶⁰ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 2405/1, 16.

65. De situatie voor de periode van voor 1 april 2001 wordt geregeld door artikel 11 van de wet van 30 maart 2001. Dit artikel luidt als volgt:

“§ 1. Elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit in de hoedanigheid van politieambtenaar of hulpagent van politie bij een gemeentelijk politiekorps, politieambtenaar bij de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie of de spoorwegpolitie, politieambtenaar bij de dienst "enquêtes" van het Hoog Comité van Toezicht, politieambtenaar bij de jeugdpolitie, politieambtenaar bij de gerechtelijke politie bij de parketten of lid van het operationeel korps of van de categorie bijzonder politiepersoneel van de rijkswacht wordt, niettegenstaande elke andere wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling, aangerekend naar rata van 1/50 van de referentiewedde die als grondslag dient voor de vaststelling van het rustpensioen als personeelslid van de politiediensten.

Voor de toepassing van het eerste lid wordt de stand werkelijke dienst bedoeld in artikel 35 van de wet van 27 december 1973 betreffende het statuut van het personeel van het operationeel korps van de rijkswacht beschouwd als dienstactiviteit.

§ 2. Elk jaar door de in artikel 10 vermelde militairen in de hoedanigheid van militair van het actief kader doorgebracht in de stand werkelijke dienst bedoeld in artikel 4 van de wet van 20 mei 1994 betreffende de aanwending van de krijgsmacht, de paraatstelling, alsook betreffende de periodes en de standen waarin de militair zich kan bevinden, wordt, niettegenstaande elke andere wettelijke, reglementaire of contractuele bepaling, aangerekend naar rata van 1/50 van de referentiewedde die als grondslag dient voor de vaststelling van het rustpensioen als personeelslid van de politiediensten.”

Aldus geldt een preferentieel tantième van 1/50ste voor elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit vòòr 1 april 2001 in de hoedanigheid van politieambtenaar of hulpagent bij een gemeentelijk politiekorps, de zeevaartpolitie, de luchtvaartpolitie, de spoorwegpolitie, de dienst “enquêtes” van het Hoog Comité van Toezicht, de jeugdpolitie of de gerechtelijke politie bij de parketten. Daarnaast geldt ook voor elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit in de hoedanigheid van lid van het operationeel korps of van de categorie bijzonder politiepersoneel van de rijkswacht een preferentieel tantième van 1/50ste.

Ook voor diegenen die als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht geldt een preferentieel tantième van 1/50ste voor elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit voorafgaand aan 1 april 2001.

De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat de volgende periodes nog aan het gemeenrechtelijk tantième van 1/60ste worden aangerekend⁶¹:

⁶¹ Parl. St. Kamer 2001-2002, nr. 1112/1, 17-18.

- de in de administratieve stand disponibiliteit of non-activiteit doorgebrachte tijd bij de in artikel 11,§1 van de wet van 30 maart 2001 vermelde afgeschafte politiekorpsen, voor zover deze periode aanneembaar is voor de berekening van het pensioen; en
- alle andere aanneembare diensten, hetzij bij een afgeschaft politiekorps in een andere hoedanigheid dan politieambtenaar of hulpagent van politie, hetzij bij andere openbare dienst.

66. De situatie voor de periode sinds 1 april 2001 wordt geregeld door artikel 4 van de wet van 30 maart 2001. Dit artikel luidt als volgt:

“Voor de vereffening van de rustpensioenen wordt elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit in de hoedanigheid van politieambtenaar of hulpagent van politie van het operationeel kader aangerekend naar rata van 1/50 van de referentiewedde die als grondslag dient voor de vaststelling van het pensioen.”

Aldus geldt een preferentieel tantième van 1/50ste voor elk jaar doorgebracht in dienstactiviteit sinds 1 april 2001 in de hoedanigheid van politieambtenaar of hulpagent van politie van het operationeel kader.

Voor het administratief en logistiek kader geldt het tantième van 1/60ste. De parlementaire voorbereiding verduidelijkt dat zulks niet alleen geldt voor het administratief en logistiek personeel uit de verschillende politiekorpsen, maar dat daaronder ook begrepen dienen te worden diegenen die vòòr de politiehervorming als militair waren aangewezen om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht⁶².

Daarnaast geldt nog steeds een tantième van 1/60ste voor perioden van disponibiliteit of non-activiteit, althans voor zover deze perioden aanneembaar zijn voor de berekening van het pensioen⁶³.

- (ii) *Toepasselijkheid van de bijzondere voorwaarden inzake loopbaanduur voor personen die een wettelijk tantième gunstiger dan 1/60ste genieten*

67. Art. 2, 4° van de wet van 13 december 2012, dat in werking is getreden op 1 januari 2013, voegt twee nieuwe paragrafen 3/1 en 3/2 in artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 die, zoals hoger reeds beschreven (randnr. 28 e.v.), voorzien in bijzondere regels inzake vervroegd pensioen voor

⁶² Parl. St. Kamer 2001-2002, nr. 1112/1, 19.

⁶³ Parl. St. Kamer 2001-2002, nr. 1112/1, 17-18.

de categorieën van personen waaraan de wet voor de pensioenberekening een gunstiger tantième dan 1/60ste verbindt.

Ondermeer de personeelsleden van het operationeel kader van de geïntegreerde politie die behoren tot het officierskader - i.e. de functie van (de leden van) verzoekende partijen in de procedure met rolnr. 5669 - genieten een tantième van 1/50ste zodat zij onder het toepassingsgebied vallen van de meer voordelige regels inzake vervroegd pensioen van artikel 46, § 3/1 van de wet van 15 mei 1984, zoals ingevoerd door art. 2, 4° van de wet van 13 december 2012.

2 BETREFFENDE DE DRAAGWIJDTE VAN HET Vernietigingsberoep

68. Blijkens het beschikkend deel van hun verzoekschriften in de procedures met rolnummers 5669 en 5670, hebben verzoekende partijen een vernietigingsberoep ingesteld tegen de wet van 13 december 2012, “*en in het bijzonder*” tegen de artikelen 2 en 3 van deze wet.

69. Aangezien geen enkele andere bepaling aangevochten wordt, kunnen de verzoekschriften in de procedures met rolnummers 5669 en 5670 alleen worden begrepen als een betwisting van de grondwettigheid van de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012. De hiernavolgende bespreking wordt daarom beperkt tot de artikelen 2 en 3 van deze wet.

3 BETREFFENDE DE ONTVANKELIJKHEID VAN HET Vernietigingsberoep

3.1 In hoofdde: geen belang in hoofde van de verzoekende partijen

70. Art. 2, 2° van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof vereist dat iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een beroep tot vernietiging instelt, doet blijken van een belang. Enkel personen van wie de situatie door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig kan worden geraakt, doen blijken van het vereiste belang.

71. Het onderhavige vernietigingsberoep is enerzijds ingesteld door de vzw Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie, door 110 natuurlijke personen en anderzijds door de vzw Syndicaat van de Belgische politie.

72. Het enkele feit dat enerzijds de vzw Koninklijke Kring van Officieren van de Lokale Politie zich voor het aantonen van haar belang louter beroept op haar doelstelling om “*de morele en materiële belangen van haar leden te verdedigen en de onderlinge solidariteit te bevorderen*” en dat anderzijds de vzw Syndicaat van de Belgische Politie zich voor het aantonen van haar belang beroept op haar doel van “*het verdedigen en promoten van de professionele statutaire, economische en sociale belangen van haar leden*”, toont geenszins het bestaan van het vereiste belang aan. Het aangevoerde belang (de vernietiging van bepalingen die de leeftijd van vervroegde oppensioenstelling verhogen met twee jaar) houdt in onvoldoende mate verband met de verdediging van “*de morele en materiële belangen van haar leden*” of het promoten “*van de professionele statutaire, economische en sociale belangen van haar leden*”, aangezien deze belangen geen rechtstreeks verband houden met bepalingen die op algemene wijze de leeftijdsgrens voor vervroegde pensionering van ambtenaren vastleggen.

73. Vervolgens dient te worden vastgesteld dat voor de 110 verzoekende partijen die natuurlijke personen zijn, voor 9 personen weliswaar “getuigenissen” worden neergelegd als stuk (**stuk 4 van verzoekende partijen in de procedure met rolnummer 5669**), maar in het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669 niet wordt verduidelijkt op welke wijze deze personen concreet

door de bestreden bepalingen worden geraakt. Voorts kunnen de twee (overigens identieke) “voorbeelden” in de verzoekschriften in de procedures met rolnummers 5669 en 5670 in dit verband geenszins op overtuigende wijze het belang van verzoekende partijen aantonen. Zo kan bijvoorbeeld worden vastgesteld dat mevrouw Annemie Ysewijn (een van de twee zgn. “voorbeelden”) in casu geen verzoekende partij is.

74. Uit het voorgaande volgt dat verzoekende partijen niet op voldoende wijze aantonen dat zij rechtstreeks en ongunstig kunnen worden geraakt door de bestreden wet.

Het vernietigingsberoep is bijgevolg onontvankelijk.

3.2 In ondergeschikte orde: het beroep is onontvankelijk, aangezien het in werkelijkheid de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden beoogt

75. Verzoekende partijen bekritisieren in beide middelen de verschillen in pensioenleeftijd tussen diverse categorieën van personeelsleden van de politie.

76. Uw Hof heeft in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002 echter reeds geoordeeld dat deze verschillen, die zijn ingesteld door de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden, gerechtvaardigd zijn in het licht van het gelijkheidsbeginsel. Hieruit volgt dat de middelen van verzoekende partijen, waarin de verschillende pensioenleeftijden van de verschillende leden van de politiekorpsen worden bekritiseerd, in werkelijkheid niet gericht zijn tegen de wet van 13 december 2012, maar wel tegen de voormelde wet van 30 maart 2001, terwijl die wet het voorwerp is geweest van het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002.

77. Aangezien de middelen in werkelijkheid de wet van 30 maart 2001 betreffende het pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden beogen, is het beroep onontvankelijk⁶⁴.

⁶⁴ Zie in dezelfde zin: arrest GwH nr. 102/2003 van 22 juli 2003, overw. B.14.1 – B.14.3.

4 BETREFFENDE HET EERSTE MIDDEL

4.1 Standpunt van verzoekende partijen

78. Het eerste middel is genomen uit de schending door de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk gelezen of in samenhang met de artikelen 177 en 184 van de Grondwet alsook met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol voor de Rechten van de Mens.

79. Verzoekende partijen stellen dat de door art. 2 van de wet van 13 december 2012 voorziene verhoging van de leeftijd van vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren van 60 jaar naar 62 jaar en de verlenging van de loopbaanvoorwaarde van 5 jaar naar 40 jaar een discriminerend toepassingsgebied heeft. Met name zou het behoud door art. 3 van de wet van 13 december 2012 van de loopbaanvoorwaarden en de preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader die op 30 april 1999 deel uitmaakten van de rijkswacht en voor administratief en logistiek personeel die als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de Rijkswacht (leeftijdsvoorwaarde van 54, 56 of 58 jaar en loopbaanvoorwaarde van 20 jaar), naar mening van verzoekende partijen discriminerend zijn in het licht van het gegeven dat voor vervroegde oppensioenstelling voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader en administratief en logistiek personeel die op 30 april 1999 geen deel uitmaakten van de rijkswacht op termijn een leeftijdsvoorwaarde van 62 jaar en een loopbaanvoorwaarde van 40 jaar zal gelden.

80. Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen van oppensioenstelling voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader die op 30 april 1999 deel uitmaakten van de rijkswacht en voor administratief en logistiek personeel die als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de Rijkswacht, zou volgens verzoekende partijen niet langer gerechtvaardigd zijn, aangezien de politieofficieren en het administratief en logistiek personeel hetzelfde statuut zouden hebben, dezelfde taken zouden uitvoeren, hetzelfde loon zouden ontvangen en dezelfde risico's zouden lopen als hun collega's ex-rijkswachters.

Voorts zou het verantwoordingsmotief van de 'rechtmatige verwachtingen' niet meer volstaan om de verschillende pensioenleeftijd te verantwoorden tussen officieren en administratief en logistiek personeel van de geïntegreerde politie destijds behorende tot de Rijkswacht en de andere politieofficieren en administratief en logistiek personeel, aangezien beide categorieën (niet-Rijkswacht en ex-Rijkswacht) sinds 2001 dezelfde rechtmatige pensioenverwachtingen zouden hebben.

4.2 Weerlegging

(a) Algemeen

81. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie zijn verenigbaar met een ongelijke behandeling tussen bepaalde categorieën van personen, voor zover die ongelijke behandeling op een objectief criterium berust en redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen. Tevens dient er een redelijk verband van evenredigheid te bestaan tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

82. Hierna zal worden aangetoond dat zowel het behoud van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen van ex-Rijkswachters als de verhoging van de minimale leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van ambtenaren verenigbaar is met de artikelen 10-11 van de Grondwet.

83. Voorafgaand valt echter op te merken dat niet valt in te zien welk belang verzoekende partijen in de onderhavige procedure met rolnummers 5669 en 5670 zouden (kunnen) hebben bij het door hen aangeklaagde verschil in behandeling tussen ex-Rijkswachters en administratief en logistiek personeel, aangezien zij niet voorhouden, laat staan aantonen, dat zij deel uitmaken van het personeelsbestand van het administratief en logistiek personeel en/of dergelijke personen vertegenwoordigen.

Voorts blijkt in de argumentatie van verzoekende partijen ook de beweerdelijke discriminatie tussen ex-Rijkswachters en administratief en logistiek personeel niet concreet te zijn uitgewerkt. Er wordt in essentie gefocust op de situatie van officieren⁶⁵. De loutere vermelding dat bepaalde regels of beginselen (niet) zijn toegepast op een andere categorie van personen – nl. administratief en logistiek personeel, vormt echter geen voldoende basis opdat Uw Hof een schending van art. 10 en 11 van de Grondwet zou kunnen vaststellen⁶⁶.

Hierna zal dan ook in essentie worden ingegaan op het onderscheid t.a.v. officieren die nooit deel hebben uitgemaakt van de Rijkswacht. De onderstaande argumentatie kan evenwel – in de mate Uw Hof *per impossibile* zou aannemen dat verzoekende partijen ook een belang hebben om de ongelijke behandeling van het administratief en logistiek personeel aan te vechten en deze argumentatie ook concreet onderbouwd zouden hebben – ook *mutatis mutandis* op de laatstgenoemde categorie van personen worden toegepast, aangezien ook zij in het verleden nooit

⁶⁵ Cfr. p. 32 van het verzoekschrift in de procedure met rolnr. 5669: "(...) de wetgever [heeft] op totaal onredelijke wijze twee totaal gelijk categorieën van politieofficieren op ongelijke wijze behandel[d]. (...) de twee categorieën van politieofficieren [zijn] op de werkvloer elkaars gelijken geworden."

⁶⁶ GwH, nr. 2/2008 van 17 januari 2008, overw. B.5.2.

andere rechtmatige pensioenverwachtingen hebben gehad op grond van hun statuut.

(b) *Geen schending van artikelen 10 en 11 van de Grondwet door artikel 2 van de wet van 13 december 2012*

(i) *Algemeen*

84. Het door verzoekende partijen aangevochten artikel 2 van de wet van 13 december 2012 creëert geen onderscheiden behandeling tussen verschillende categorieën van personen, maar strekt er louter toe om de minimale leeftijdsgrens en de minimale loopbaanvoorwaarde voor vervroegde oppensioenstelling van ambtenaren te verhogen. Er kan dan ook geen sprake zijn van enige schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. In zoverre het middel gericht is tegen artikel 2 van de wet van 13 december 2012, is dit middel ongegrond.

85. Louter ten overvloede zal hieronder worden aangetoond dat artikel 2 van de wet van 13 december 2012 redelijk verantwoord is in het licht van de doelstellingen van de wetgever (punt B) en ook proportioneel is aan deze doelstellingen (punt C).

(ii) *De wijziging inzake loopbaanvoorwaarde en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voorzien door artikel 2 van de wet van 13 december 2012 is pertinent in het licht van de doelstellingen van de wetgever*

86. Aangezien de overheid haar beleid steeds moet kunnen wijzigen aan wisselende omstandigheden van het algemeen belang, komt het aan de wetgever toe om te beoordelen in hoeverre het opportuun is om maatregelen te nemen met het oog op besparingen inzake rust- en overlevingspensioenen. Omdat pensioenen (al dan niet deels) met overheidsfondsen worden gefinancierd, moet, aldus uw Hof, *“de last die op de Staat weegt, kunnen worden gewijzigd wanneer de sanering van de openbare financiën of het tekort in de sociale zekerheid zulks vereisen”*⁶⁷.

87. De mogelijkheid om gebruik te maken van het recht op vervroegde oppensioenstelling is sinds 1984 vastgelegd op de leeftijd van 60 jaar na een loopbaan van 5 jaar (artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen). Artikel 2 van de wet van 13 december 2012 beoogt deze leeftijdsgrens geleidelijk te verhogen tot 62 jaar, door artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen integraal te vervangen.

88. Er bestaat een objectieve noodzaak voor het verlengen van de loopbaanvoorwaarde en de verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling.

⁶⁷ GwH, nr. 1/95 van 12 januari 1995, overw. B.3. Zie ook GwH, nr. 59/93 van 15 juli 1993, overw. B.6.

Demografische ontwikkelingen, met name de jaarlijkse toename van het aantal gepensioneerden, gecombineerd met een langere levensduur, leiden jaarlijks tot stijgende kosten voor de federale overheid. Deze demografische evolutie doet tegelijkertijd de uitgaven van de sociale zekerheid stijgen en de inkomsten ervan verminderen⁶⁸.

Het Rekenhof heeft in dit verband in zijn 168^e Boek vastgesteld dat de pensioenlast van de overheidssector in de periode 2006 - 2010 steeg met 24,7 %⁶⁹. Uit cijfers van het Planbureau blijkt dat de pensienekost in de loop van de volgende jaren zal blijven stijgen, tot 14,4 miljard euro op jaarbasis⁷⁰. Bovendien kan worden vastgesteld dat bij een constant beleid België steeds meer moeilijkheden zal hebben om zijn repartitiepensioenstelsel te financieren⁷¹.

De Minister van Pensioenen heeft verduidelijkt dat hervormingen noodzakelijk zijn om ervoor te zorgen dat de pensioenen betaalbaar blijven⁷² en verwees in deze context concreet naar de stijging van de kost van overheidspensioenen met 24,7 % op 4 jaar tijd⁷³ (zie hoger, randnr. 38).

89. De verlenging van de loopbaanvoorwaarde en de verhoging van de leeftijdsgrens van vervroegde oppensioenstelling voorzien door het aangevochten artikel 2 van de wet van 13 december 2012 vormt een nuttige maatregel in het licht van de doelstelling om de overheidspensioenen betaalbaar te houden.

Deze wetswijziging zal immers tot gevolg hebben dat ambtenaren later op pensioen gaan, en aldus langer arbeidsprestaties voor de overheid kunnen leveren. Aangezien door de inwerkingtreding van de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 een grote categorie van personen slechts op latere leeftijd gebruik zal maken van hun pensioenrechten, levert deze maatregel een niet onaanzienlijke besparing op voor de openbare financiën⁷⁴.

⁶⁸ J. VANLANGENDONCK, "De evolutie van het socialezekerheidsrecht in de periode 2001-2006", in J. PUT, D. SIMOENS en E. ANKAERT, *Ontwikkelingen van de sociale zekerheid 2001-2006*, Brugge, die Keure, 2006, 865.

⁶⁹ 168e Boek van het Rekenhof 2011-12. *Opmerkingen en documenten aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers voorgelegd. Volume I - commentaar*, 366.

⁷⁰ Vergrijzing van de bevolking. Verslag namens de commissie voor de sociale aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2009-10, nr. 4-1628/1, 48.

⁷¹ NATIONALE PENSIOENCONFERENTIE, *Een toekomst voor onze pensioenen*, www.pensioenconferentie.be/pdf/NL/groen_boek.pdf, 8.

⁷² Verslag namens de commissie sociale aangelegenheden, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952-11, 20.

⁷³ Verslag namens de commissie sociale aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1408-3, 4-5.

⁷⁴ In deze context is het relevant erop te wijzen dat reeds meer dan een derde van die bevolkingsschijf 60-64 jaar gepensioneerd of vervroegd gepensioneerd is (NATIONALE PENSIOENCONFERENTIE, *Een toekomst voor onze pensioenen*, www.pensioenconferentie.be/pdf/NL/groen_boek.pdf 31). Dit objectief gegeven toont duidelijk aan een verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegde pensionering positieve gevolgen zal hebben voor de openbare financiën.

90. Uit het voorgaande volgt dat de wijziging inzake de loopbaanvoorwaarde en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voorzien door artikel 2 van de wet van 13 december 2012 pertinent is in het licht van de doelstellingen van de wetgever.

(iii) *De wijziging inzake de loopbaanvoorwaarde en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling voorzien door artikel 2 van de wet van 13 december 2012 is proportioneel aan de doelstellingen van de wetgever*

91. Deze maatregel van art. 2 van de wet van 13 december 2012 (de verhoging van de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling naar 62 jaar en de verlenging van de loopbaanvoorwaarde naar 40 jaar) is niet alleen redelijk verantwoord. Zij is ook proportioneel aan het doel ervan.

92. Vooreerst blijft het mechanisme van de vervroegde oppensioenstelling behouden. De uitzondering op de algemene regel van de pensioenleeftijd van 65 jaar op grond van artikel 1, eerste lid van de algemene wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen, blijft dus van kracht. De leeftijdsgrens wordt enkel met twee jaar verhoogd, waardoor ambtenaren in de toekomst nog steeds op 62 jaar (i.e. drie jaar voor de normale pensioenleeftijd van 65 jaar) op pensioen zullen kunnen gaan indien zij een loopbaan van 40 jaar achter de rug hebben. Dit is mogelijk op grond van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen

93. Bovendien heeft de wetgever de gevolgen van de verlenging van de loopbaanvoorwaarde en de verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegd pensioen verzacht d.m.v. overgangsmaatregelen. De keuze om deze hervorming niet onmiddellijk tot stand te laten komen, berust op de bewuste keuze van de federale wetgever om geen al te bruuske wijzigingen door te voeren. De Minister van Pensioenen stelde ter zake dat “[d]e hervormingen geleidelijk tot stand [zullen] komen, zodat de betrokkenen zich kunnen aanpassen”⁷⁵.

De maatregel inzake de verhoging van de leeftijd en de verlenging van de loopbaanvoorwaarde voor vervroegde oppensioenstelling zal immers pas geleidelijk worden ingevoerd: de leeftijd van 60 jaar waarop men momenteel op vervroegd pensioen kan gaan, wordt vanaf 2013 jaarlijks met 6 maanden verhoogd om in 2016 op 62 jaar te komen. De loopbaanvoorwaarde bedraagt in 2013 38 jaar om uiteindelijk in 2015 40 jaar te bedragen. Er blijft echter nog steeds een bijzondere regel van toepassing voor personen met een lange loopbaan, waarbij een vervroegde oppensioenstelling vanaf 60 of 61 jaar mogelijk blijft na een loopbaan van respectievelijk 42 en 41 jaar.

94. Daarnaast heeft de wetgever voorzien in een begeleidende maatregel: de verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling zal geen toepassing vinden op personen die op een

⁷⁵ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen. Verslag, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952-11, 20.

bepaald ogenblik de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vervullen, die gelden voor de personeelscategorie waartoe men op dat ogenblik behoort, om voor de leeftijd van 62 jaar een rustpensioen te bekomen, en dit ongeacht de latere werkelijke ingangsdatum van zijn pensioen of de personeelscategorie waartoe men op die datum behoort (artikel 5 van de wet van 13 december 2012).

95. Voorts dient rekening te worden gehouden met de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen, die een pensioensupplement heeft ingevoerd voor ambtenaren die hun loopbaan na de leeftijd van 60 jaar verder zetten. Voor een ambtenaar die tot zijn 65^e verjaardag blijft werken, loopt de verhoging van zijn pensioen op tot 9%. Personen die niet of niet onmiddellijk gebruik maken van hun recht op vervroegd pensioen worden hier dus financieel voor beloond. Vanaf 1 januari 2014 zal het nieuwe systeem van de pensioenbonus van toepassing zijn.

96. Ten slotte dient ook rekening te worden gehouden met de nieuwe paragraaf van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984, zoals gewijzigd door artikel 2,4^o van de wet van 13 december 2012. Hierdoor wordt voorzien in bijzondere regels inzake vervroegd pensioen voor de categorieën van personen waaraan de wet, voor de pensioenberekening, een gunstiger tantième dan 1/60ste verbindt. Door de toepassing van de vermenigvuldigingscoëfficiënten worden de loopbaanvoorwaarden versoepeld voor personen die genieten van een wettelijk preferentieel tantième, aangezien op die manier een maand bij de berekening van de loopbaanvoorwaarde niet gewoon voor één maand meetelt, maar voor een iets langere periode dan één maand. Zodoende wordt de loopbaanvoorwaarde sneller bereikt.

Aangezien de officieren een wettelijk preferentieel tantième van 1/50ste genieten, vallen zij onder het toepassingsgebied van de meer voordelige regels zoals ingevoerd door artikel 2, 4° van de wet van 13 december 2012. Ook dit bevestigt het proportioneel karakter van de aanpassing van de loopbaanvoorwaarde en de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling.

97. **Besluit:** De aanpassing van de loopbaanvoorwaarde en de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling, als onderdeel van de maatregelen met het oog op besparingen inzake pensioenen, is pertinent in het licht van de doelstellingen van de wetgever en is proportioneel aan deze doelstellingen. Het aangevochten artikel 2 van de wet van 13 december 2012 schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

(c) *Geen schending van art. 10 en 11 van de Grondwet door art. 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012*

(i) *Algemeen*

98. Het door verzoekende partijen aangevochten art. 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, behoudt de gedifferentieerde regeling inzake pensioenrechten, zoals dat werd ingevoerd door de wet van 30 maart 2001 betreffende het

pensioen van het personeel van de politiediensten en hun rechthebbenden (“wet van 30 maart 2001”).

99. Hierna zal worden aangetoond dat voor deze regeling in het nadeel van verzoekende partijen een objectieve en redelijke verantwoording bestaat die niet onevenredig is met het beoogde doel.

100. Art. 88, eerste lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, bepaalt in het algemeen welke pensioencategorieën onder het toepassingsgebied vallen van de verlenging van de loopbaanvoorwaarde van 5 naar 40 jaar en de verhoging van de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling naar 62 jaar op grond van artikel 2 van de wet van 13 december 2012:

- alle rust- of overlevingspensioenen ten laste van de Openbare Schatkist (art. 38, 1° van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen);
- alle rust- of overlevingspensioenen en andere als pensioen geldende voordelen toegekend aan de personeelsleden of aan de door de Koning of door de met benoemingsbevoegdheid beklede vergadering benoemde leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van bepaalde instellingen (art. 38, 2° van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen)⁷⁶;
- alle rust- en overlevingspensioenen en de als zodanig geldende voordelen die worden toegekend aan de personeelsleden en aan de leden van de beheers-, bestuurs- en directieorganen van de publiekrechtelijke rechtspersonen die afhangen van de gemeenschappen en de gewesten (art. 80 van de wet van 3 februari 2003 houdende diverse wijzigingen aan de wetgeving betreffende de pensioenen van de openbare sector).

101. Art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, voorziet een aantal uitzonderingen op dit ruime toepassingsgebied. Meer bepaald blijven drie categorieën van personen hun preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling behouden, met name (1) het rijdend personeel van de NMBS Holding, (2) de personeelsleden van de geïntegreerde politie (3) en de militairen (m.i.v. voormalige militairen die in toepassing van bepaalde wetsbepalingen werden overgeplaatst

102. Voor het personeel van de politiediensten heeft artikel 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, twee gevolgen:

⁷⁶ Ook pensioenen van de geïntegreerde politie vallen in beginsel hieronder (art. 38, 2°, h van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen).

- de preferentiële leeftijdsgrens van 58 jaar met een loopbaanvoorwaarde van 20 jaar op grond van art. 5 van de wet van 30 maart 2001 voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie geldt, blijft bestaan (eerste gevolg); en
- de door art. 10 van de wet van 30 maart 2001 beoogde personeelsleden die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht zullen blijvend gebruik kunnen maken van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen die zijn voorzien door deze bepaling (tweede gevolg).

103. Het *eerste gevolg* van artikel 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, inzake de preferentiële leeftijds- en loopbaanvoorwaarden voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie, zal worden besproken in het kader van het tweede middel (zie infra randnrs. 134 e.v.).

104. Het *tweede gevolg* van art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, is dat de door art. 10 van de wet van 30 maart 2001 beoogde personeelsleden die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht blijvend zullen gebruik kunnen maken van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen die zijn voorzien door deze bepaling. Concreet zullen de personeelsleden die op 30 april 1999 onderworpen waren aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht of op die datum als militair aangewezen waren om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht, blijven genieten van de preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling van 54, 56 of 58 jaar indien zij een loopbaan van 20 jaar achter de rug hebben.

Volgens uw Hof beoogt artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 naast de personeelsleden die voor 30 april waren onderworpen aan het statuut van het operationeel korps van de voormalige rijkswacht, slechts de personeelsleden die, op dezelfde datum, militairen waren, aangewezen om in het administratief en logistiek korps van de voormalige rijkswacht te dienen. De andere categorieën van burgeragenten worden door die overgangsbepaling niet beoogd (arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002, overweging B.10.2). De bewering van verzoekende partijen op p. 9 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669 dat er binnen het administratief en logistiek personeel een ongelijkheid zou bestaan tussen enerzijds de categorie personeelsleden van het administratief en logistiek personeel ex-rijkswachters en de andere personeelsleden van het administratief en logistiek personeel, kan dan ook niet worden bijgetreden.

De door artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 beoogde categorie van personen is niet onderworpen aan de (door art. 2 van de wet van 13 december 2012 verhoogde) leeftijdsgrens of loopbaanvoorwaarde voor vervroegde oppensioenstelling. Voor deze categorie personeelsleden

blijft de huidige regeling inzake de preferentiële leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden van de oppensioenstelling van de wet van 30 maart 2001 in ongewijzigde vorm van toepassing.

105. Art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, vindt zijn verantwoording in de motieven die hebben geleid tot de overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001.

Naar aanleiding van de creatie van een eenvormig statuut voor de personeelsleden van de nieuwe geïntegreerde politiedienst dienden de uiteenlopende pensioenregelingen van de gerechtelijke politie, de gemeentelijke politiekorpsen en de gerechtelijke politie te worden geïntegreerd. De wetgever streefde ernaar om d.m.v. de wet van 30 maart 2001 geen afbreuk te doen aan de rechtmatige pensioenverwachtingen van de gewezen leden van de afgeschafte politiekorpsen, die na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten immers kunnen kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut en de daaraan verbonden pensioenregeling⁷⁷.

De ambtenaren van de drie politiediensten waren voor de politiehervorming door de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst immers onderworpen aan een verschillend wetgevend en reglementair kader inzake loopbaanvoorwaarde en de leeftijd van oppensioenstelling:

- Voor de *personeelsleden van de rijkswacht* waren bij koninklijk besluit nr. 16020 van 11 augustus 1923 samengeordende wetten op de militaire pensioenen ("KB van 11 augustus 1923") in specifieke preferentiële leeftijdsgrenzen voor oppensioenstelling voor rijkswachters voorzien op de leeftijd van 54, 56 en 58 jaar na een loopbaan van 20 jaar.

Bij wijze van overgangsmaatregel laat artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 daarom bepaalde personeelsleden die voorheen deel uitmaken van de rijkswacht toe om, op eigen verzoek, gepensioneerd te worden vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling ambtshalve op rust zouden gesteld zijn wegens het bereiken van de leeftijdsgrens.

- Voor de *personeelsleden van de gemeentelijke politie en van de gerechtelijke politie* golden geen bijzondere bepalingen. Zij konden dus, overeenkomstig de algemene bepalingen die voor alle ambtenaren gelden, ofwel op de leeftijd van 65 jaar op pensioen gaan (met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen) ofwel gebruik maken van de mogelijkheid om op de leeftijd 60 jaar met vervroegd pensioen te gaan na een loopbaan van 5 jaar (met toepassing van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen).

⁷⁷ Parl. St. Kamer 2000-01, nr. 1112/1, 3-4.

Aangezien personeelsleden van de gemeentelijke politie en van de gerechtelijke politie geen rechtmatige verwachtingen inzake preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegd pensioen hadden of konden hebben, was het voor deze categorieën van personen dus niet noodzakelijk om een overgangsmaatregel inzake de pensioenleeftijd te voorzien. De wet van 30 maart 2001 voorziet voor deze categorieën van personen in dit verband dan ook geen bijzondere bepalingen.

- (ii) *Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor bepaalde personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht berust op een objectief criterium en is redelijk verantwoord, gelet op de doelstelling van de wetgever om voormalige rijkswachters een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut*

106. De wetgever beschikt over een ruime beleidsvrijheid inzake de keuze welke personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling vallen⁷⁸. De afdeling wetgeving van de Raad van State erkende dan ook in haar advies inzake de pensioenmaatregelen van de wet van 28 december 2011 *“dat de wetgeving inzake pensioenen noodzakelijkerwijs meebrengt dat criteria worden vastgesteld die gebaseerd zijn op de leeftijd van de betrokkenen en dat die vaststelling haar grondslag ontleent aan de ruime opportuniteitsbevoegdheid die aan de wetgever wordt toegekend”*⁷⁹.

107. Inzake de preferentiële leeftijdsgrenzen die worden behouden door art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011 stelde de minister van pensioenen in de commissie voor sociale aangelegenheden van de Senaat terecht dat *“[d]e bestaande afwijking destijds de juridische toets [heeft] doorstaan”*⁸⁰.

Uw Hof oordeelde in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002 immers dat art. 10 van de wet van 30 maart 2001 kan worden gerechtvaardigd in het licht van de doelstelling om voormalige rijkswachters en militairen bij wijze van overgangsmaatregel een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut:

⁷⁸ GwH, nr. 86/95 van 21 december 1995; GwH, nr. 107/2011 van 16 juni 2011, overw. B.6.2.

⁷⁹ Advies RvSt bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952/13, 4. In dit verband valt er op te wijzen dat de stelling van verzoekende partijen dat de afdeling wetgeving van de Raad van State zou hebben *“vastgesteld”* dat het gelijkheidsbeginsel zou worden geschonden door art. 88 van de wet van 28 december 2011 (cfr. p. 28 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669), feitelijk onjuist is. De afdeling wetgeving stelde louter in het algemeen dat *“het voor sommige voorgestelde regels niet steeds onmiddellijk duidelijk in hoeverre een verschillende behandeling gewettigd is in het licht van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet”* (*Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952/13, 4).

⁸⁰ *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1408/3, 37.

“B.7.2. Aangaande artikel 10 van de wet vermeldt de parlementaire voorbereiding dat, rekening houdende met de rechtmatige pensioenverwachtingen van de leden van de voormalige rijkswacht, « de Regering [heeft] geoordeeld dat deze personeelsleden bezwaarlijk verplicht kunnen worden om te kiezen voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut [...] indien zij op de in hun oorspronkelijk statuut bepaalde leeftijdsgrens op pensioen wensen te gaan [...] » (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 14). Artikel 10 was bedoeld om de op 30 april 1999 in dienst zijnde personeelsleden de mogelijkheid te bieden op eigen verzoek met pensioen te gaan vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling wegens het bereiken van de leeftijdsgrens ambtshalve in ruste zouden worden gesteld, teneinde hen niet te verplichten voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut te kiezen, indien zij op de daarin vastgelegde leeftijdsgrens met pensioen wilden gaan.

B.7.3. In het kader van een overgangsmaatregel is het niet onredelijk voor de voormalige rijkswachters en militairen een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als zijnde een aspect van hun statuut.”

108. In het arrest nr. 177/2002 oordeelde Uw Hof tevens dat de personeelsleden die van de gerechtelijke politie of van de gemeentepolitie afkomstig zijn, niet dezelfde verwachtingen inzake pensioen konden hebben als rijkswachters, aangezien zij volgens de regeling waaraan zij vóór de wet van 30 maart 2001 onderworpen waren, pas op de leeftijd van 65 of 60 jaar met pensioen konden gaan, met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen en van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen:

“B.8.3. (...) de wetgever [wou], door op het vlak van de pensioengerechtigde leeftijd een overgangsregeling in het voordeel van de voormalige rijkswachters en militairen in te voeren, rekening houden met hun rechtmatige verwachtingen door, als gevolg van de overgang naar het nieuwe statuut, hen niet het voordeel te ontfangen van een bepaling die gunstiger is in het oude statuut. De leden die van de gerechtelijke politie of van de gemeentepolitie afkomstig zijn, konden niet dezelfde verwachtingen hebben, aangezien zij volgens de regeling waaraan zij vóór de wet van 30 maart 2001 onderworpen waren, pas op de leeftijd van 65 of 60 jaar met pensioen konden gaan, met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen en van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.”

109. Uit de voormelde overwegingen van Uw Hof volgt dat de stelling van verzoekende partijen dat de rechtmatige verwachtingen van officieren die op 30 april 1999 deel uitmaakten van de rijkswacht en officieren die op 30 april 1999 geen deel uitmaakten van de rijkswacht “volstrekt gelijklopend” zouden zijn (cfr. p. 31 van verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669), tegenstrijdig is met de beoordeling in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002.

Uw Hof was in dit arrest immers van oordeel dat artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 kan worden gerechtvaardigd in het licht van de doelstelling om voormalige rijkswachters bij wijze van

overgangsmaatregel een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut. Personen die nooit deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht, kunnen niet dezelfde rechtmatige verwachtingen inzake loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegd pensioen hebben gehad, aangezien voor deze categorie van personen voorheen enkel de mogelijkheid bestond om op de leeftijd 60 jaar met vervroegd pensioen te gaan met toepassing van het gemeen recht (artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen). Er bestaat dus een objectief onderscheid tussen beide categorieën, die een onderscheiden behandeling op het vlak van de pensioenleeftijd rechtvaardigt.

110. Uw Hof stelde voorts in hetzelfde arrest nr. 177/2002 dat de omstandigheid dat artikel 10 van de wet van 30 maart 2001 uitwerking zou kunnen hebben gedurende een termijn die meerdere decennia (tot 35 jaar) zou kunnen belopen, uit het doel van deze overgangsbepaling zelf volgt, aangezien het pensioen van de personeelsleden die van de rijkswacht afkomstig zijn pas op het einde van een loopbaan die een groot aantal jaren kan beslaan wordt verleend:

“B.8.4.2. Artikel 10 van de bestreden wet maakt de erbij ingevoerde overgangsregeling van toepassing op de personeelsleden die op 30 april 1999 aan het statuut van het operationeel korps van de rijkswacht waren onderworpen of als militair waren aangewezen om te dienen in het administratief en logistiek korps van de rijkswacht. (...) De omstandigheid dat de overgangsbepaling uitwerking zou kunnen hebben gedurende een termijn die, volgens de verzoekende partijen, tot 35 jaar zou kunnen belopen, volgt uit het doel zelf van de bestreden bepalingen, aangezien het pensioen van de personeelsleden pas op het einde van een loopbaan die een groot aantal jaren kan beslaan, wordt verleend.”

Uit de voormelde overweging van Uw Hof volgt dat de stelling van verzoekende partijen dat “het verantwoordingsmotief van de ‘rechtmatige verwachtingen’ zoals destijds ingeroepen om het verschil ‘niet-Rijkswacht – ex Rijkswacht’” met betrekking tot de pensioenleeftijd te verantwoorden, vandaag niet meer pertinent zou zijn (cfr. p. 31 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669) niet kan worden onderschreven.

Het is immers inherent aan een overgangsbepaling dat deze gedurende een zeer lange tijd (meerdere decennia) uitwerking kan hebben. De doelstelling van de wetgever is steeds geweest om de voormalige rijkswachters en militairen na hun integratie in de eengemaakte politie een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als zijnde een aspect van hun statuut⁸¹. Het gegeven dat personen die voorheen deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht nu gelijkaardige taken uitvoeren als personen die voorheen geen deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht, doet geen afbreuk aan het pertinent karakter van het doel om voormalige rijkswachters binnen de geïntegreerde politie een voordeel te blijven waarborgen waarop zij in het verleden recht hadden als onderdeel van hun statuut.

⁸¹ Cfr. overweging B.7.3 van het arrest GwH nr. 177/2002 van 5 december 2002.

111. De federale wetgever is in het kader van zijn ruime discretionaire bevoegdheid inzake pensioenen van oordeel dat er geen redenen zijn om te raken aan de preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht, aangezien deze categorieën van personen nog steeds andere rechtmatige pensioenverwachtingen hebben in vergelijking met personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen die nooit deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht.

De overgangsmaatregelen voor deze categorie van personen – die Uw Hof in haar arrest nr. 177/2002 uitdrukkelijk verenigbaar verklaarde met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel – blijven als gevolg van art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, dus ongewijzigd.

112. De loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor deze categorie van personen konden moeilijk opnieuw in vraag worden gesteld. Op grond van artikel 14 van de wet van 30 maart 2001 konden voormalige rijkswachters immers vroeger binnen bepaalde termijnen na hun overgang naar de geïntegreerde politiediensten, opteren voor het behoud van hun oorspronkelijk statuut van rijkswachter⁸². Bovendien maakte de maatregel van het behoud van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor voormalige rijkswachters deel uit van het sociaal akkoord over de politiehervorming dat in 2000 met representatieve vakorganisaties werd gesloten⁸³.

113. In parlementaire voorbereiding van de wet van 28 december 2011 wordt er ook op gewezen dat een plotse afschaffing van alle verschillen niet verantwoord zou zijn, omdat dit een te grote ontwrichting voor de rechtsorde zou betekenen en ongewenste sociale en economische gevolgen zou hebben⁸⁴. Daarnaast werd in de commissie sociale zaken van de Kamer toegelicht dat de maatregelen *“een verdere modernisering van de pensioenwetgeving in de overheidssector beogen, zonder te raken aan de verworven rechten en de verwachtingen van de generaties die de huidige pensioenleeftijd naderen”*⁸⁵.

⁸² *Parl. St. Kamer* 2000-01, nr. 1112/1, 14. Ook in de rechtsleer wordt benadrukt dat de verantwoording van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 erin bestaat dat de meeste gewezen rijkswachters die zijn overgegaan naar de geïntegreerde politiediensten zouden in hun oorspronkelijke pensioenregeling immers vóór de leeftijd van 60 jaar of 58 jaar gepensioneerd geworden zijn (P. BARET, “Acht jaar evolutie in de pensioenregeling voor de ambtenaren (1996-2003)”, *TSR* 2003, nr. 4, 528).

⁸³ Cfr. overweging B.8.4.2 van het arrest nr. 177/2002: *“(…) De wetgever heeft ook nog verduidelijkt dat de datum van 30 april 1999 overeenstemt met de datum waarop de eerste fase van de onderhandelingen met de vakverenigingen over het eenheidsstatuut van de leden van de geïntegreerde politiediensten werd afgesloten.”*

⁸⁴ *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952/16, 12

⁸⁵ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen – aanvullend verslag, *Parl. St. Kamer*, 2011-12, nr. 1952-16, 11.

De keuze van de federale wetgever om niet te raken aan de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen van politieofficieren die voorheen bij de rijkswacht werkten, berust dus op de doelstelling om geen al te bruuske wijzigingen aan bestaande toestanden door te voeren. De Minister van Pensioenen besloot in dit verband dat rekening dient te worden gehouden met de bestaande historische verschillen tussen de verschillende beroepsgroepen⁸⁶.

Inzake het behoud van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen verwees de minister van pensioenen naar de overgangsmaatregelen die n.a.v. de politiehervorming in 2001 nog van kracht zijn en moeilijk opnieuw in vraag kunnen worden gesteld⁸⁷. In het bijzonder benadrukte de minister van pensioenen dat in het kader van het politieakkoord (i.e. het sociaal akkoord over de politiehervorming gesloten in 2000) al afspraken werden gemaakt met de vakbonden inzake de pensioenleeftijd⁸⁸.

114. Uit het voorgaande volgt dat het behoud van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling in artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012 zijn redelijke verantwoording vindt in de motieven die hebben geleid tot de overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001, met name de doelstelling van de wetgever om deze personen een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut.

Aangezien het behoud van deze preferentiële leeftijdsgrenzen door Uw Hof reeds grondwettig werd verklaard in het arrest nr. 177/2002 en dit behoud ook deel uitmaakte van het sociaal akkoord over de politiehervorming, is de keuze van de wetgever om deze preferentiële leeftijdsgrenzen te behouden redelijk verantwoord in het licht van de doelstelling van de wetgever om d.m.v. de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, geen al te bruuske wijzigingen door te voeren aan bestaande toestanden en te blijven rekening houden met de rechtmatige verwachtingen van voormalige rijkswachters inzake hun pensioen.

(iii) *Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en de preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht blijft ook in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren proportioneel*

115. Het behoud van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor personen die voorheen deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht op grond van art. 88 van de wet van 28

⁸⁶ Wetsontwerp houdende diverse bepalingen. Wetsontwerp namens de commissie voor de sociale aangelegenheden, *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1408-3, 7-8.

⁸⁷ *Parl. St. Kamer* 2011-12, nr. 1952/16, 11.

⁸⁸ *Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1408/3, 36.

december 2011 is niet alleen redelijk verantwoord. Zij blijft ook in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren naar 62 jaar en de verlenging van de loopbaanvoorwaarde van 5 naar 40 jaar proportioneel aan het bijzondere doel ervan.

116. Art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, heeft tot doel om de overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 te behouden: de preferentiële loopbaanvoorwaarde van 20 jaar en leeftijdsgrenzen van 54, 56 en 58 jaar blijven bestaan voor personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen (voor 30 april 1999) deel uitmaakten van de rijkswacht.

Hoger (zie randnrs. 57-59) is er reeds op gewezen dat het behoud van deze preferentiële leeftijdsgrenzen door Uw Hof reeds grondwettig werd verklaard in het arrest nr. 177/2002 en de wetgever er in het kader van de wetten van 28 december 2011 en 13 december 2012 naar streefde rekening te houden met de bestaande historische verschillen. Hieruit volgt dat het plots afschaffen van de preferentiële leeftijdsgrenzen van voormalige rijkswachters voorzien door art. 10 van de wet van 30 maart 2001, wellicht onredelijk zou zijn. Het behoud van deze overgangsmaatregel door de door verzoekende partijen bestreden wet, is dus proportioneel, minstens niet kennelijk onevenredig aan het doel om deze personen een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut.

117. Art. 2 van de wet van 13 december 2012 beoogt uitsluitend de huidige leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling voor alle ambtenaren vanaf 2013 geleidelijk te verhogen van 60 tot 62 jaar en de loopbaanvoorwaarde geleidelijk te verlengen tot 40 jaar, door artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen integraal te vervangen.

In dit verband dient er rekening mee te worden gehouden dat voor de personeelsleden van de geïntegreerde politie die voorheen geen deel hebben uitgemaakt van het personeel van de rijkswacht, nooit bijzondere bepalingen golden. Zij hebben dus steeds enkel de verwachting gehad om, overeenkomstig de algemene regels toepasselijk op ambtenaren, gebruik te kunnen maken van de mogelijkheid om op de leeftijd 60 jaar met vervroegd pensioen te gaan (met toepassing van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen).

Ook Uw Hof bevestigde in het arrest nr. 177/2002 dat deze categorieën van personen enkel pensioenverwachtingen konden hebben op grond van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen:

“B.8.3. (...) De leden die van de gerechtelijke politie of van de gemeentepolitie afkomstig zijn, konden niet dezelfde verwachtingen hebben, aangezien zij volgens de regeling

waaraan zij vóór de wet van 30 maart 2001 onderworpen waren, pas op de leeftijd van 65 of 60 jaar met pensioen konden gaan, met toepassing van artikel 1 van de wet van 21 juli 1844 op de burgerlijke en kerkelijke pensioenen en van artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.”

118. Uit het voorgaande volgt dat, om het proportioneel karakter van de verhoging van de leeftijdsgrens voor de vervroegde oppensioenstelling te beoordelen, enkel een vergelijking kan worden gemaakt met de situatie inzake pensionering van de personeelsleden van de politie die voorheen geen deel uitmaakten van de rijkswacht. In tegenstelling tot wat verzoekende partijen voorhouden, kan voor deze beoordeling immers geen vergelijking worden gemaakt met de situatie van personeelsleden van de politie die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht, aangezien die andere rechtmatige verwachtingen inzake pensionering hadden.

De stelling van verzoekende partijen dat deze rechtmatige verwachtingen sinds de wet van 30 maart 2001 identiek zouden zijn, kan daarbij uiteraard niet worden onderschreven. Zoals uw Hof in het arrest nr. 177/2002 stelde, heeft de wetgever *bij de totstandkoming* van de wet van 30 maart 2001 immers rekening gehouden met de verschillende rechtmatige pensioenverwachtingen voor de leden van het operationeel korps van de rijkswacht (overweging B.10.3).

119. In het kader van de beoordeling van het proportionaliteitscriterium dient in het bijzonder rekening te worden gehouden met de volgens de afdeling wetgeving van de Raad van State “*ruime opportuniteitsbevoegdheid*” van de wetgever in het kader van leeftijdsgrenzen inzake pensioenwetgeving”⁸⁹.

120. De algemene aanpassing van de loopbaanvoorwaarde en leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van ambtenaren, is proportioneel aan de doelstelling van de wetgever met het oog op besparingen inzake pensioenen:

- Het mechanisme van de vervroegde oppensioenstelling blijft behouden. De leeftijdsgrens wordt enkel met twee jaar verhoogd, waardoor ambtenaren in de toekomst nog steeds in beginsel op 62 jaar, in de mate de vereiste loopbaanduur wordt bereikt (i.e. drie jaar voor de normale pensioenleeftijd van 65 jaar) op pensioen zullen kunnen gaan.
- Bovendien wordt door de wetgever in overgangsmaatregelen voorzien. De leeftijd van 60 jaar waarop men momenteel op vervroegd pensioen kan gaan, wordt vanaf 2013 jaarlijks met 6 maanden verhoogd om in 2016 op 62 jaar te komen.

⁸⁹ Advies RvSt bij het wetsontwerp houdende diverse bepalingen, *Parl. St.* Kamer 2011-12, nr. 1952/13, 4.

- Ook voor de loopbaanvoorwaarden wordt gedurende meerdere jaren in overgangsmaatregelen voorzien. Bij de personen die een wettelijk preferentieel tantième genieten, zoals de officieren van de politie (1/50ste), kunnen de vermenigvuldigingscoëfficiënten, zoals bepaald door artikel 2, 4° van de wet van 13 december 2012, worden toegepast waardoor de loopbaanvoorwaarde sneller wordt bereikt. Deze regel geldt onbeperkt in de tijd.
- De verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van artikel 2 van de wet van 13 december 2012 zal geen toepassing vinden op personen die op een bepaald ogenblik de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vervullen om voor de leeftijd van 62 jaar een rustpensioen te bekomen.
- Personen die niet of niet onmiddellijk gebruik maken van hun recht op vervroegd pensioen, worden hier financieel voor beloond op grond van de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen. Vanaf 1 januari 2014 zal het nieuwe systeem van de pensioenbonus van toepassing zijn.

Aan het proportioneel karakter wordt geen afbreuk gedaan door het behoud van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen voor voormalige rijkswachters, zoals voorzien door art. 10 van de wet van 30 maart 2001, aangezien deze maatregel berust op de doelstelling om deze personen een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut.

121. Louter ten overvloede valt hier nog aan toe te voegen dat – in tegenstelling tot wat verzoekende partijen voorhouden (cfr. p. 29 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669) – het verschil tussen de leeftijdsgrenzen van personeelsleden van het officierskader van de politie die respectievelijk wel of geen deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht door de wet van 28 december 2011 geenzins “*op substantiële wijze [is] vergroot*”.

Voordien waren er immers al voor het officierskader (en het administratief en logistiek kader) van de politie inzake vervroegde oppensioenstelling al verschillen tot zes jaar mogelijk tussen de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van officieren die voorheen deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht en officieren die nooit deel hebben uitgemaakt van de rijkswacht (54 jaar – 60 jaar)⁹⁰.

⁹⁰ Art. 10, tweede lid, 1° van de wet van 30 maart 2001 bepaalt immers dat een bepaalde categorie van officieren die voorheen onderdeel uitmaakte van de rijkswacht op 54-jarige leeftijd op pensioen kon worden gesteld:

“De in het eerste lid bedoelde leeftijd wordt vastgesteld op:

1° 54 jaar voor de personeelsleden die titularis zijn van een graad van hetzij:

a) het officierskader van het operationeel kader, bezoldigd in de weddeschaal O1, O2, O3, O4, O4bis, O2ir, O3ir, O4ir of O4bisir en die met ingang van 1 april 2001 in een van deze weddeschalen werden ingeschaald; (...)”.

Theoretisch zijn er sinds de inwerkingtreding van de wet van 30 maart 2001 zelfs verschillen tot 11 jaar mogelijk (54-65 jaar), in de mate officieren op de leeftijd van 60 jaar nog niet het benodigde aantal dienstjaren hadden bereikt. In dit kader dient opgemerkt te worden dat de leeftijdsgrens van 65 jaar reeds bestaat sinds de inwerkingtreding van de wet van 21 juli 1844. De bewering van eisende partijen dat het verschil inzake tijdstip van oppensioenstelling steeds en noodzakelijkerwijs substantieel groter is ingevolge de bestreden wet (cfr. p. 29 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669), is dan ook onjuist.

Uw Hof heeft deze onderscheiden behandeling in het arrest nr. 177/2002 uitdrukkelijk verenigbaar verklaard met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Dat deze verschillen voor het merendeel van deze categorieën van personen op termijn tussen de vier en acht jaar zullen oplopen (54/56/58 jaar vs. de algemene leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling van 62 jaar vanaf 2016), en op termijn voor een aantal uitzonderingsgevallen met een te beperkt aantal dienstjaren tot 11 jaar zou kunnen oplopen (54/56/58 vs. de algemene leeftijd voor oppensioenstelling van 65 jaar), is, gelet op de verschillende doelstellingen van de wetgever, met name enerzijds een categorie van personen een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als een aspect van hun statuut en anderzijds de betaalbaarheid van de pensioenen garanderen, niet onevenredig.

122. Besluit: De keuze van de federale wetgever om in beginsel voor ambtenaren de loopbaanvoorwaarde geleidelijk te verlengen tot 40 jaar en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling geleidelijk te verhogen tot 62 jaar is proportioneel in het licht van de doelstelling om de betaalbaarheid van de pensioenen te garanderen. De optie om daarbij de overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 te behouden voor personeelsleden die voorheen deel uitmaakten van de rijkswacht, is proportioneel in het licht van de doelstelling van de wetgever om voormalige rijkswachters een voordeel te blijven waarborgen dat zij konden beschouwen als zijnde een aspect van hun statuut. Minstens zijn deze keuzes van de federale wetgever op grond van zijn algemene beleidsvrijheid en in het licht van deze verschillende doelstellingen niet kennelijk onredelijk. Het aangevochten artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

- (d) *Geen schending van art. 177 en 184 van de Grondwet door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012*

123. Naar mening van verzoekende partijen zouden de artikelen 177 van de Grondwet⁹¹ en 184 van de Grondwet⁹² worden geschonden door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.

124. Op grond van artikel 1 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, is Uw Hof bevoegd om uitspraak te doen over de beroepen tot vernietiging van een wetskrachtige norm wegens schending van:

“1° de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten; of

2° de artikelen van titel II ‘De Belgen en hun rechten’, en de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet”.

Uw Hof is bijgevolg enkel bevoegd om wetskrachtige normen te toetsen aan andere grondwettelijke bepalingen dan bevoegdheidsverdelende regels, de artikelen 8 t.e.m. 32 (Titel II) van de Grondwet, of de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet.

125. Hieruit volgt dat uw Hof onbevoegd is om uitspraak te doen over een onderdeel van een middel tot vernietiging dat gebaseerd is op een schending van de artikelen 177 en art. 184 van de Grondwet.

126. In welk opzicht de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 een schending van de artikelen 177 en/of 184 van de Grondwet zouden uitmaken wordt overigens niet nader toegelicht door verzoekende partijen. De ingeroepen schending van deze grondwettelijke bepalingen is ook omwille van deze reden onontvankelijk⁹³. Minstens dient deze ingeroepen schending als ongegrond te worden afgewezen.

⁹¹ Dit artikel bepaalt: “Een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid stelt het financieringsstelsel vast voor de gewesten. De Gewestparlementen regelen, elk voor zich, de bestemming van hun ontvangsten bij de in artikel 134 bedoelde regelen.”.

⁹² Dit artikel bepaalt: “De organisatie en de bevoegdheid van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, worden bij de wet geregeld. De essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, worden bij de wet geregeld.”.

⁹³ GwH, nr. 27/2007 van 21 februari 2007, overw. B.22.2.

- (e) *Geen schending van art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012*

127. Naar mening van verzoekende partijen zou art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM worden geschonden door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.

128. Hoger is aangetoond dat het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel niet wordt geschonden door de wet van 13 december 2012 (zie randnrs. 84-122) en dat Uw Hof niet bevoegd is om te toetsen aan de artikelen 177 en 184 van de Grondwet (zie randnrs. 123-126).

129. Aangezien verzoekende partijen in dit middel de vermeende schending invoeren van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 177 en 184 van de Grondwet en het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM, is ook deze aangevoerde schending onontvankelijk, aangezien Uw Hof niet bevoegd is om rechtstreeks te toetsen aan art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM.

130. In welk opzicht de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 een schending van art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM zouden uitmaken wordt overigens niet nader toegelicht door verzoekende partijen, waardoor in elk geval tot de onontvankelijkheid van deze ingeroepen schending van art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM dient te worden besloten. Minstens dient deze ingeroepen schending als ongegrond te worden afgewezen.

5 BETREFFENDE HET TWEEDE MIDDEL

5.1 Standpunt van verzoekende partijen

131. Het tweede middel is eveneens genomen uit de schending door de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, afzonderlijk gelezen of in samenlezing met de artikelen 177 en 184 van de Grondwet alsook met artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

132. Verzoekende partijen stellen dat de door artikel 2 van de wet van 13 december 2012 voorziene verhoging van de leeftijd voor vervroegde pensioenstelling voor ambtenaren van 60 jaar naar 62 jaar een discriminerend toepassingsgebied heeft. Met name zou het behoud door artikel 3 van de wet van 13 december 2012 van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen voor vervroegde pensioenstelling voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten (leeftijdsvoorwaarde van 58 jaar en loopbaanvoorwaarde van 20 jaar) discriminerend zijn in het licht van het gegeven dat voor de personeelsleden van het operationeel kader van het politiekorps die behoren tot het officierskader

en het administratief en logistiek personeel de loopbaanvoorwaarde tot 40 jaar en de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling tot 62 jaar zal worden verhoogd.

133. Het behoud van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling voor personeelsleden van het operationeel kader van het politiekorps die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten zou volgens verzoekende partij niet langer redelijk verantwoord zijn. Enerzijds zou het onderscheid inzake nacht- en weekendwerk en de fysieke inspanningen *“thans niet als motief [kunnen] worden ingeroepen”* en zouden *“verwijzingen naar redelijke pensioenverwachtingen of historische verschillen”* niet afdoende zijn. Anderzijds beweren verzoekende partijen dan weer, met verwijzing naar arrest van uw Hof nr. 177/2002, dat *“het oorspronkelijke verschil verantwoordbaar was, maar dit nu niet langer het geval is”*.

5.2 Weerlegging

(a) Algemeen

134. De grondwettelijke regels van de gelijkheid en de niet-discriminatie zijn verenigbaar met een ongelijke behandeling tussen bepaalde categorieën van personen, voor zover die ongelijke behandeling op een objectief criterium berust en redelijk verantwoord is. Het bestaan van een dergelijke verantwoording moet worden beoordeeld rekening houdend met het doel en de gevolgen van de betwiste maatregel en met de aard van de ter zake geldende beginselen. Tevens dient er een redelijk verband van evenredigheid te bestaan tussen de aangewende middelen en het beoogde doel.

135. Hierna zal worden aangetoond dat zowel het behoud van de preferentiële loopbaanvoorwaarden en leeftijdsgrenzen van bepaalde categorieën van politieambtenaren als de verhoging van de minimale leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van ambtenaren verenigbaar is met de artikelen 10-11 van de Grondwet.

136. Voorafgaand valt echter op te merken dat niet valt in te zien welk belang verzoekende partijen in de procedure met rolnummers 5669 en 5670 hebben bij het aangeklaagde verschil ten aanzien van administratief en logistiek personeel, aangezien zij niet voorhouden, laat staan aantonen, dat zij dergelijke personeelsleden vertegenwoordigen.

Voorts blijkt in de argumentatie van verzoekende partijen ook de beweerdelijke discriminatie tussen ex-Rijkswachters en administratief en logistiek personeel niet concreet te zijn uitgewerkt. Er wordt in essentie gefocust op de situatie van officieren⁹⁴. De loutere vermelding dat bepaalde regels

⁹⁴ Cfr. p. 33 van het verzoekschrift in de procedure met rolnr. 5669: *“GELIJKE SITUATIE. Leden van het operationeel kader en het officierskader werken op een doorlopende basis naast en samen met leden van het basiskader, middenkader en kader van agenten. Hun taken pakket verschilt niet fundamenteel en ook leden van het officierskader zijn onderworpen aan nachtschiften en weekendwerk.”*

of beginselen (niet) zijn toegepast op een andere categorie van personen – nl. administratief en logistiek personeel, vormt echter geen voldoende basis opdat Uw Hof een schending van art. 10 en 11 van de Grondwet zou kunnen vaststellen⁹⁵.

Hierna zal dan ook in essentie worden ingegaan op het onderscheid t.a.v. officieren. De onderstaande argumentatie kan evenwel – in de mate Uw Hof *per impossibile* zou aannemen dat verzoekende partijen ook een belang hebben om de ongelijke behandeling van het administratief en logistiek personeel aan te vechten en deze argumentatie ook concreet onderbouwd zouden hebben – ook *mutatis mutandis* op de laatstgenoemde categorie van personen worden toegepast, aangezien ook zij zich in een fundamenteel verschillende situatie bevinden in vergelijking met personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten (geen hogere beroepsrisico's, minder sociale ongemakken, minder tijdens het werk fysieke inspanningen moeten leveren...).

(b) ***Geen schending van artikel 10 en 11 van de Grondwet door artikel 2 van de wet van 13 december 2012***

137. Het door verzoekende partijen aangevochten artikel 2 van de wet van 13 december 2012 creëert geen onderscheiden behandeling tussen verschillende categorieën van personen, maar strekt er louter toe om de minimale leeftijdsgrens en de minimale loopbaanvoorwaarde voor vervroegde oppensioenstelling van ambtenaren te verhogen. Er kan dan ook geen sprake zijn van enige schending van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. In zoverre het middel gericht is tegen artikel 2 van de wet van 13 december 2012, is dit middel ongegrond.

138. Hierboven werd bovendien reeds aangetoond dat artikel 2 van de wet van 13 december 2012 redelijk verantwoord is in het licht van de doelstellingen van de wetgever en ook proportioneel is aan deze doelstellingen (zie hoger, randnrs. 84-122).

⁹⁵ GwH, nr. 2/2008 van 17 januari 2008, overw. B.5.2.

- (c) *Geen schending van artikel 10 en 11 van de Grondwet door artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012*
- (i) *Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van agenten is redelijk verantwoord, gelet op het feit dat zij in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen*

139. De wetgever beschikt over een ruime beleidsvrijheid inzake de keuze welke personen die betrokken zijn bij rechtstoestanden die onder het toepassingsgebied van de nieuwe regeling vallen⁹⁶.

140. Het door verzoekende partijen aangevochten artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, behoudt de gedifferentieerde regeling inzake pensioenrechten, zoals dat werd ingevoerd door de wet van 30 maart 2001. Hierdoor blijft de preferentiële leeftijdsgrens van 58 jaar na een loopbaanvoorwaarde van 20 jaar bestaan, en dit op grond van art. 5 van de wet van 30 maart 2001 voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie.

141. De federale wetgever is in het kader van zijn ruime discretionaire bevoegdheid ter zake van oordeel dat er geen redenen zijn om te raken aan de preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten, aangezien deze nog steeds in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen in vergelijking met personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader.

De overgangsmaatregelen voor deze categorie van personen – die Uw Hof in haar arrest nr. 177/2002 uitdrukkelijk verenigbaar verklaarde met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel – blijven als gevolg van art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, dus ongewijzigd.

142. De wetgever heeft die keuze voor een lagere pensioengerechtigde leeftijd en een lagere loopbaanvoorwaarde voor het basis- en middenkader in het wetsontwerp dat later de wet van 30 maart 2001 is geworden verantwoord door het feit dat *“de personeelsleden die op de leeftijd van 58 jaar op pensioen kunnen gaan, in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen”*⁹⁷. Uw Hof stelde in

⁹⁶ GwH, nr. 86/95 van 21 december 1995; GwH, nr. 107/2011 van 16 juni 2011, overw. B.6.2.

⁹⁷ *Parl. St.*, Kamer, 2000-01, nr. 1112/1, 9.

het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002 dat deze overweging van de wetgever (met name dat de leden van het basis- en middenkader in grotere mate in de praktijk staan, vaker ertoe worden gebracht nacht- en weekendprestaties te verrichten en gedurende het werk meer aan fysieke inspanningen worden onderworpen), het verschil in pensioengerechtigde leeftijd in vergelijking met personeelsleden van het officierskader kan verantwoorden⁹⁸.

143. Het behoud van preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van het basiskader en het middenkader in de wet van 28 december 2011 berust op gelijkaardige overwegingen: zo werd in de parlementaire voorbereiding bij deze wet er op gewezen dat er rekening moest worden gehouden met de reële verschillen die blijven bestaan tussen de onderscheiden beroepscategorieën⁹⁹.

In de parlementaire voorbereiding bij de wet van 28 december 2011 wordt overigens expliciet verwezen naar de wet van 30 maart 2001¹⁰⁰:

“De reden waarom de politie en de militairen momenteel zijn uitgesloten uit deze hervorming vloeit voort uit het feit dat het gaat om organen die instaan voor de veiligheid én die zeer recent grondige hervormingen in respectievelijk 2001 en 2007 hebben ondergaan. (...)”

Hieruit volgt dat de bewering van verzoekende partijen dat “geen enkele redelijke objectieve verantwoording” zou worden gegeven voor de uitsluiting van personeelsleden van het basiskader en het middenkader van de hervormingen inzake vervroegd pensioen kennelijk onjuist is. Integendeel blijkt de wetgever zich ook in het kader van de bestreden uitzonderingsmaatregel te hebben gesteund op de motieven die tot de wet van 30 maart 2001 hebben geleid¹⁰¹.

144. Uw Hof oordeelde in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002 dat art. 5 van de wet van 30 maart 2001 kan worden gerechtvaardigd in het licht van de doelstellingen van de wetgever:

“B.6.2. De wetgever heeft die keuze voor het verschil in pensioengerechtigde leeftijd tussen de twee voormelde categorieën verantwoord door het feit dat « de personeelsleden die op de leeftijd van 58 jaar op pensioen kunnen gaan, in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen » (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 9).

B.6.3. De overwegingen dat de leden van het basiskader in grotere mate in de praktijk staan, vaker ertoe worden gebracht nacht- en weekendprestaties te verrichten en gedurende het werk meer aan fysieke inspanningen worden onderworpen, steunen niet op een

⁹⁸ Overweging B.6.3 van het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002.

⁹⁹ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/16, 12

¹⁰⁰ Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/16, 11.

¹⁰¹ Parl. St. Kamer, 2000-2001, nr. 1112/1, 9.

kennelijk onredelijke beoordeling."

Hieruit volgt dat de stelling van verzoekende partijen dat het takenpakket van officieren van het operationeel kader niet fundamenteel zou verschillen van het takenpakket van de leden van het basiskader, middenkader en kader van hulpagenten van het operationeel kader, tegenstrijdig is met de beoordeling in het arrest nr. 177/2002 van 5 december 2002. Verzoekende partijen kunnen overigens niet ernstig voorhouden dat de officieren van het operationeel kader zich vaker op de openbare weg of op andere publieke plaatsen moeten, en in dit kader aldus geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's sociale ongemakken, fysieke inspanningen...

Uit de voormelde overwegingen van Uw Hof, blijkt inderdaad dat dat er maar liefst zes elementen zijn die het verschil in pensioengerechtigde leeftijd van de personeelsleden van het basiskader, middenkader of het kader van hulpagenten kunnen verantwoorden, met name (1) de confrontatie met hogere beroepsrisico's, (2) het ervaren van sociale ongemakken, (3) het onderworpen zijn aan bijzondere fysieke vereisten, (4) het in grotere mate in de praktijk staan, (5) het vaker verrichten van nacht- en weekendprestaties en (6) het tijdens het werk meer fysieke inspanningen moeten leveren. Het loutere gegeven dat officieren soms ook aan nacht- en/of weekendwerk verrichten heeft dan – in tegenstelling tot wat verzoekende partijen voorhouden (cfr. p. 33 van de memorie in de procedure met rol nr. 5669) – uiteraard geenszins tot gevolg dat deze categorie van personen zich in eenzelfde situatie zou bevinden als leden van het van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, middenkader of het kader van hulpagenten.

145. Voorts houden verzoekende partijen ten onrechte ook nog voor dat "*verwijzingen naar redelijke pensioenverwachtingen of historische verschillen*" de rechtvaardiging voor de preferentiële leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden zouden vormen. Ook deze bewering – waarmee verzoekende partijen verwarring beogen te creëren over het doel van art. 5 van de wet van 30 maart 2001 door te proberen een link te leggen met motieven van de in het kader van het eerste middel besproken overgangsmaatregel van art. 10 van de wet van 30 maart 2001 – werd door Uw Hof reeds weerlegd in het arrest nr. 177/2002. Uw Hof stelde terzake:

"B.6.4. De verzoeker in de zaak nr. 2272 doet ook nog gelden dat artikel 10 van de bestreden wet zelf in tegenspraak zou zijn met de doelstelling die de wetgever in artikel 5 van de wet nastreeft, doordat voor de agenten van de voormalige rijkswacht wordt voorzien in een overgangsregel die het mogelijk maakt agenten die tot het officierskader behoren, een pensioen te verlenen vóór agenten van het basiskader.

B.6.5. Vóór hun integratie in de nieuwe politie waren de rijkswachters onderworpen aan de pensioenregeling ingevoerd bij de bij koninklijk besluit van 11 augustus 1923 gecoördineerde wetten op de militaire pensioenen. Door de op 30 april 1999 in dienst zijnde personeelsleden de mogelijkheid te bieden op eigen verzoek met pensioen te gaan vanaf de datum waarop zij in hun oorspronkelijke pensioenregeling vanwege het bereiken van de leeftijdsgrens ambtshalve in ruste zouden worden gesteld, wou de Regering rekening houden met de rechtmatige verwachtingen van die rijkswachters door, als gevolg van hun

overgang naar het nieuwe statuut, hen niet het voordeel te ontfangen van een bepaling die gunstiger is in het oude statuut (Parl. St., Kamer, 2000-2001, Doc. 50 1112/001, p. 14).

B.6.6. De omstandigheid dat artikel 10 van de bestreden wet een regeling in stand houdt die verschilt van de bij artikel 5 van de wet ingevoerde regeling, maakt de in dat artikel 5 bedoelde maatregel niet kennelijk onredelijk.

B.6.7. Het middel dient te worden verworpen."

146. Inzake het behoud van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen verwees de minister van pensioenen daarnaast naar de maatregelen die n.a.v. de politiehervorming in 2001 nog van kracht zijn en moeilijk opnieuw in vraag kunnen worden gesteld¹⁰². In het bijzonder benadrukte de minister van pensioenen dat in het kader van het politieakkoord (i.e. het sociaal akkoord over de politiehervorming gesloten in 2000) al afspraken werden gemaakt met de vakbonden inzake pensioenleeftijd¹⁰³. Hieruit blijkt dat het behoud van de preferentiële leeftijdsgrenzen kaderde in onderhandelingen met de representatieve vakorganisaties en er dus sociaal overleg aan is voorafgegaan. Dit onderstreept tevens het redelijk en proportioneel karakter van de beslissing van de federale wetgever om deze preferentiële leeftijdsgrenzen en - loopbaanvoorwaarden te behouden.

147. Uit het voorgaande volgt dat het behoud van de loopbaanvoorwaarden en de preferentiële leeftijdsgrenzen voor vervroegde oppensioenstelling in artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, zijn redelijke verantwoording vindt in de motieven die hebben geleid tot de overgangsmaatregel van art. 5 van de wet van 30 maart 2001. Aangezien het behoud van deze preferentiële leeftijdsgrenzen door Uw Hof reeds grondwettig werd verklaard in het arrest nr. 177/2002 en dit behoud ook deel uitmaakte van het sociaal akkoord over de politiehervorming, is de keuze van de wetgever om deze preferentiële leeftijdsgrenzen en loopbaanvoorwaarden te behouden redelijk verantwoord.

(ii) *Het behouden van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrenzen voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van agenten blijft ook in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren proportioneel*

148. Het behoud van de loopbaanvoorwaarden en preferentiële leeftijdsgrens voor de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten op grond van artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, is niet alleen redelijk verantwoord. Zij blijft ook

¹⁰² Parl. St. Kamer 2011-12, nr. 1952/16, 11.

¹⁰³ Parl. St. Senaat 2011-12, nr. 5-1408/3, 36.

in het licht van de algemene verhoging van de leeftijdsgrens van de vervroegde oppensioenstelling voor ambtenaren (op termijn naar 62 jaar) en de algemene verhoging van de loopbaanvoorwaarde (op termijn naar 40 jaar) proportioneel aan het bijzondere doel ervan.

149. Art. 88, tweede lid van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, heeft tot doel om de vervroegde oppensioenstelling op de leeftijd van 58 jaar na een loopbaan van 20 jaar voor de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten, te behouden. In dit verband dient rekening te worden gehouden met het gegeven dat de leden van het basis- en het middenkader, die in grotere mate in de praktijk staan, vaker nacht- en weekendprestaties moeten verrichten en tijdens de uitvoering van hun werk meer aan fysieke inspanningen worden onderworpen.

Hoger (zie randnr. 49) is er reeds op gewezen dat het behoud van deze preferentiële leeftijdsgrenzen door Uw Hof reeds grondwettig werd verklaard in het arrest nr. 177/2002 en de wetgever in het kader van de wetten van 28 december 2011 en 13 december 2012 van oordeel was dat er geen reden was om te raken aan de preferentiële leeftijdsgrens. Hieruit volgt dat het plots afschaffen van de preferentiële leeftijdsgrenzen van personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten zoals voorzien door art. 5 van de wet van 30 maart 2001, wellicht onredelijk zou zijn.

Gelet op het gegeven dat personeelsleden van het officierskader (en van het administratief en logistiek kader) niet met ongemakken en zwaar fysiek werk worden geconfronteerd, is het daarentegen redelijk (minstens niet kennelijk onredelijk) om deze categorieën van personen in beginsel – en behoudens overgangsmaatregelen voor personen met andere rechtmatige pensioenverwachtingen op grond van eerdere bijzondere wetgeving – te onderwerpen aan de algemene regels van vervroegde oppensioenstelling die gelden voor de staatsambtenaren.

Het behoud van deze overgangsmaatregel op grond van artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, is dus proportioneel.

150. De algemene aanpassing van de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van ambtenaren, is proportioneel aan de doelstelling van de wetgever met het oog op besparingen inzake pensioenen:

- Het mechanisme van de vervroegde oppensioenstelling blijft behouden. De leeftijdsgrens wordt enkel met twee jaar verhoogd, waardoor ambtenaren in de toekomst nog steeds in beginsel op 62 jaar, in de mate de vereiste loopbaanduur wordt bereikt (i.e. drie jaar voor de normale pensioenleeftijd van 65 jaar), op pensioen zullen kunnen gaan.

- Bovendien wordt door de wetgever in overgangsmaatregelen voorzien. De leeftijd van 60 jaar waarop men momenteel op vervroegd pensioen kan gaan, wordt vanaf 2013 jaarlijks met 6 maanden verhoogd om in 2016 op 62 jaar te komen.
- Ook voor de loopbaanvoorwaarden wordt gedurende meerdere jaren in overgangsmaatregelen voorzien (geleidelijke stijging van de vereiste duur). Bij de personen die een wettelijk preferentieel tantième genieten, zoals de officieren van de politie (1/50ste), kunnen de vermenigvuldigingscoëfficiënten, zoals bepaald door artikel 2, 4° van de wet van 13 december 2012, worden toegepast waardoor de loopbaanvoorwaarde sneller wordt bereikt. Dit voordeel vermindert geleidelijk (de vereiste dienstduur stijgt geleidelijk tot 2022), maar blijft daarna onbeperkt in de tijd gelden.
- De verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van artikel 2 van de wet van 13 december 2012 zal geen toepassing vinden op personen die op een bepaald ogenblik de voorwaarden inzake leeftijd en duur van de diensten vervullen om voor de leeftijd van 62 jaar een rustpensioen te bekomen.
- Personen die niet of niet onmiddellijk gebruik maken van hun recht op vervroegd pensioen, worden hier financieel voor beloond op grond van de wet van 12 augustus 2000 houdende sociale, budgettaire en andere bepalingen. Vanaf 1 januari 2014 zal het nieuwe systeem van de pensioenbonus van toepassing zijn.

151. Uit de voormelde elementen volgt dat de verhoging van de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling en van de loopbaanvoorwaarden voor ambtenaren (m.i.v. personeelsleden van de politie die voorheen nooit hebben deel uitgemaakt van de rijkswacht en die in het kader van de uitvoering van hun werk niet met ongemakken en zwaar fysiek werk worden geconfronteerd) een uitgesproken proportioneel karakter heeft. Deze geleidelijke verhoging voor deze categorie van personen staat dan ook in een redelijke verhouding tot de doelstelling van de wetgever om de betaalbaarheid van de pensioenen te garanderen.

152. Louter ten overvloede valt hier nog aan toe te voegen dat – in tegenstelling tot wat verzoekende partijen voorhouden (cfr. p. 34 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669) – als gevolg van de bestreden wet geen sprake is van een vergroting “op onverantwoordbare wijze” van het verschil in behandeling tussen enerzijds de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het officierskader en anderzijds de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten

Voordien waren er immers al voor het officierskader (en het administratief en logistiek kader) van de politie inzake vervroegde oppensioenstelling al verschillen tot twee jaar mogelijk tussen de leeftijdsgrens voor vervroegde oppensioenstelling van officieren en leden van het basiskader (58

jaar – 60 jaar)¹⁰⁴.

Theoretisch zijn er sinds de inwerkingtreding van de wet van 30 maart 2001 zelfs verschillen tot zeven jaar mogelijk (58-65 jaar), in de mate officieren op de leeftijd van 60 jaar nog niet het benodigde aantal dienstjaren hadden bereikt. In dit kader dient opgemerkt te worden dat de leeftijdsgrens van 65 jaar reeds bestaat sinds de inwerkingtreding van de wet van 21 juli 1844. De bewering van eisende partijen dat het verschil inzake tijdstip van oppensioenstelling steeds en noodzakelijkerwijs substantieel groter is ingevolge de bestreden wet (cfr. p. 34 van het verzoekschrift in de procedure met rolnummer 5669), is dan ook onjuist.

Uw Hof heeft deze onderscheiden behandeling in het arrest nr. 177/2002 uitdrukkelijk verenigbaar verklaard met het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel. Dat deze verschillen voor het merendeel van deze categorieën van personen op termijn tot en acht jaar zullen oplopen (58 jaar vs. de algemene leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling van 62 jaar vanaf 2016), en op termijn voor een aantal uitzonderingsgevallen met een te beperkt aantal dienstjaren tot zeven jaar zou kunnen oplopen (58 jaar vs. de algemene leeftijd voor oppensioenstelling van 65 jaar), is, gelet op de motieven hiervoor, met name enerzijds het feit dat personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, middenkader of het kader van hulpagenten in grotere mate geconfronteerd worden met hogere beroepsrisico's en sociale ongemakken en aan bijzondere fysieke vereisten moeten voldoen en anderzijds de overwegingen dat de leden van het basiskader in grotere mate in de praktijk staan, vaker ertoe gebracht worden nacht- en weekendprestaties te verrichten en gedurende het werk meer aan fysieke inspanningen worden onderworpen, niet onevenredig.

153. Besluit: De keuze van de federale wetgever om in beginsel voor ambtenaren de leeftijd voor vervroegde oppensioenstelling geleidelijk te verhogen tot 62 jaar met een verlenging van de loopbaanvoorwaarde tot 40 jaar is proportioneel in het licht van de doelstelling om de betaalbaarheid van de pensioenen garanderen. De optie om daarbij de overgangsmaatregel van art. 5 van de wet van 30 maart 2001 te behouden voor personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten, is gelet op de motieven hiervoor, proportioneel. Minstens zijn deze keuzes van de federale wetgever op grond van zijn algemene beleidsvrijheid en in het licht van deze verschillende doelstellingen niet kennelijk onredelijk. Het aangevochten artikel 88 van de wet van 28 december 2011, zoals gewijzigd door artikel 3 van de wet van 13 december 2012, schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet.

¹⁰⁴ art. 5, eerste lid van de wet van 30 maart 2001 bepaalt immers:

"In afwijking van artikel 46, eerste lid, van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen, kan aan de personeelsleden van het operationeel kader die behoren tot het basiskader, het middenkader of het kader van hulpagenten van politie, op hun verzoek, een pensioen verleend worden op de eerste dag van de maand die volgt op die waarin zij de volle leeftijd van 58 jaar hebben bereikt, of op de eerste dag van de maand die volgt op de datum van de stopzetting van hun functies indien deze zich later voordoet, op voorwaarde dat zij ten minste twintig pensioenaanspraakverlenende dienstjaren tellen, met uitzondering van de bonificaties wegens studies en van andere periodes vergoed wegens diensten die voor de vaststelling van de wedde meetellen."

- (d) ***Geen schending van artikelen 177 en 184 van de Grondwet door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012***

154. Naar mening van verzoekende partijen zouden de artikelen 177 van de Grondwet¹⁰⁵ en 184 van de Grondwet¹⁰⁶ worden geschonden door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.

155. Op grond van artikel 1 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, is Uw Hof bevoegd om uitspraak te doen over de beroepen tot vernietiging van een wetskrachtige norm wegens schending van:

“1° de regels die door of krachtens de Grondwet zijn vastgesteld voor het bepalen van de onderscheiden bevoegdheid van de Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten; of

2° de artikelen van titel II ‘De Belgen en hun rechten’, en de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet”.

Uw Hof is bijgevolg enkel bevoegd om wetskrachtige normen te toetsen aan andere grondwettelijke bepalingen dan bevoegdheidsverdelende regels, de artikelen 8 t.e.m. 32 (Titel II) van de Grondwet, of de artikelen 170, 172 en 191 van de Grondwet.

156. Hieruit volgt dat uw Hof onbevoegd is om uitspraak te doen over een onderdeel van een middel tot vernietiging dat gebaseerd is op een schending van art. 177 en art. 184 van de Grondwet.

157. In welk opzicht de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 (of één of meerdere andere bepalingen ervan) een schending van art. 177 en/of art. 184 van de Grondwet zouden uitmaken wordt overigens niet nader toegelicht door verzoekende partijen. De ingeroepen schending van deze grondwettelijke bepalingen is ook omwille van deze reden onontvankelijk¹⁰⁷. Minstens dient deze ingeroepen schending als ongegrond te worden afgewezen.

¹⁰⁵ Dit artikel bepaalt: “Een wet aangenomen met de in artikel 4, laatste lid, bepaalde meerderheid stelt het financieringsstelsel vast voor de gewesten. De Gewestparlementen regelen, elk voor zich, de bestemming van hun ontvangsten bij de in artikel 134 bedoelde regelen.”.

¹⁰⁶ Dit artikel bepaalt: “De organisatie en de bevoegdheid van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, worden bij de wet geregeld. De essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, worden bij de wet geregeld.”.

¹⁰⁷ GwH, nr. 27/2007 van 21 februari 2007, overw. B.22.2.

(e) *Geen schending van artikel 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM door artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012*

158. Naar mening van verzoekende partijen zou art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM worden geschonden door de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012.

159. Hoger is aangetoond dat het grondwettelijk gelijkheidsbeginsel niet wordt geschonden door de wet van 13 december 2012 (zie randnrs. 137-153) en dat Uw Hof niet bevoegd is om te toetsen aan art. 177 en 184 van de Grondwet (zie randnrs. 154-157).

160. Aangezien verzoekende partijen in hun tweede middel de vermeende schending inroepen van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met de artikelen 177 en 184 van de Grondwet en het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM, is ook deze aangevoerde schending onontvankelijk, aangezien Uw Hof niet bevoegd is om rechtstreeks te toetsen aan art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM.

In welk opzicht de artikelen 2 en 3 van de wet van 13 december 2012 een schending van art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM zouden uitmaken wordt overigens niet nader toegelicht door verzoekende partijen, waardoor in elk geval tot de onontvankelijkheid van deze ingeroepen schending van art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM dient te worden besloten. Minstens dient deze ingeroepen schending als ongegrond te worden afgewezen

OM AL DEZE REDENEN,

BEHAGE HET GRONDWETTELIJK HOF,

- Het verzoek tot vernietiging als onontvankelijk, minstens ongegrond af te wijzen;

Brussel, 27 september 2013,

Voor de Ministerraad,

Een van haar raadslieden,

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name David D'HOOGHE.

David D'HOOGHE

